

frá fæðingu, fæðingarstyrk svo og tryggingariðgjöld hennar fyrir árið 1957, allt samkvæmt yfirvaldsúrskurði.

Stefndi greiði 2870 krónur í málskostnað. Er þar meðtalin þóknun talsmanns stefnanda, Jóns Þorlákssonar lögfræðings, 2000 krónur.

Dóminum ber að fullnægja innan 15 daga frá lögbirtingu hans að viðlagðri aðför að lögum.

Föstudaginn 23. júní 1961.

Nr. 208/1960. **Ákærvaldið** (Logi Einarsson hdl.)

gegn

Einari Pálssyni (Gunnar A. Pálsson hrl.)

Péttri Eggerz Péturssyni

(Eyjólfur K. Jónsson hdl.)

Guðbjarti Heiðdal Eiríkssyni

(Benedikt Sigurjónsson hrl.)

og

Knud Alfred Hansen (Haukur Jónsson hrl.).

Dómenður:

hæstaréttardómaramennir Þórður Eyjólfsson og Lárus Jóhannesson.
Einar Arnalds borgardómari, Magnús P. Toríason prófessor og
Theodór B. Lindal prófessor.

Brot í opinberu starfi. Fjárdráttur. Rangar skýrslur. Ákæru-
reglur. Frávísun skaðabótakröfu. Sératkvæði.

Dómur Hæstaréttar.

I.

Eftir uppsögu héraðsdóms hafa verið háð framhaldspróf í málinu og endurrit þeirra ásamt mörgum nýjum máls-
gögnum lögð fram í Hæstarétti.

Í I. lið ákæruskjals, sem út var gefið 15. júní 1960, eru ákærðu Einar Pálsson og Pétur Eggerz Pétursson meðal annars sakaðir um misferli með „eina örk eða 100 stykki af 40 aura frímerkjum, prentuðum 1898/1899 eða 1904, með breyttu vatnsmerki, fjólubláum að lit, og felur mynd þeirra

töluna 40 innan sporbaugs í miðju merkis, gróftökkuðum með takkafjölda $12\frac{1}{2}$ — $12\frac{3}{4}$ pr. 20 mm., og eina örku eða 100 stykki af 50 aura frímerkjum, prentuðum 1898/1899 eða 1904, rauðum með blárri umgjörð og mynd með tölunni 50 innan sporbaugs, gróftökkuðum með takkafjölda $12\frac{1}{2}$ — $12\frac{3}{4}$ pr. 20 mm.“

Sjá má af gögnum málsins, að prentaðar hafa verið þrjár gerðir af 40 aura og 50 aura frímerkjum, sem hér koma við sögu. Fyrsta gerðin var „fíntökkuð“, og eru merki þau, sem ákæran varðar, ekki af þeirri gerð. Önnur gerðin var „gróftökkuð“ með sama vatnsmerki og fyrsta gerðin. Þau 40 aura og 50 aura frímerki, sem ákærði Einar hafði á brott með sér úr frímerkjageymslu pósthjónarinnar, eru af þessari gerð. Ekki hefur verið leitt í ljós til fullnaðar prentunar-ár frímerkja af þessari gerð, en sýnt er, að þau hafa verið prentuð fyrir síðustu aldamót. Þriðja gerðin, „gróftökkuð“ með breyttu vatnsmerki, var prentuð árið 1904. Tilgreining um prentunartíma 40 aura og 50 aura frímerkja og vatnsmerki 40 aura frímerkja er ónákvæm í ákæruskjali, en þar sem frímerkjunum er þar rétt lýst að öðru leyti, að ekki er um að villast, hvaða frímerki Einar hafði á brott með sér úr frímerkjageymslunni, og að ákærðu Einar og Pétur hafa ekki verið í vafa um, að ákæran ætti við þau frímerki, þá getur þessi ónákvæmni í ákæruskjali ekki skipt máli, enda hefur vörn ekki orðið áfátt þess vegna, sbr. 118. gr. laga nr. 27/1951.

II.

Ákæra á hendur Einari Pálssyni og Péttri Eggerz Pétursyni fyrir brot á 247. gr. og 138. gr. laga nr. 19/1940.

Hinir ákærðu Einar og Pétur eru sakaðir um að hafa með töku framangreindra 40 aura og 50 aura frímerkja, 100 ein-taka af hvorri tegund, og 150 stykkja einstakra merkja af svonefndum „þristfrímerkjum Kristjáns IX“ úr frímerkja-geymslu pósthjónarinnar um mánaðamótin janúar og febrúar 1959 brotið gegn ákvæðum 247. gr. og 138. gr. al-mennra hegningarlaga nr. 19/1940, sbr. til vara 1. mgr. 22. gr. sömu laga, að því er Einar varðar.

Atvikum að töku frímerkja þessara er rækilega lýst í héraðsdómi. Verða hér aðeins rakin helztu málsatriði með hliðsjón af nýjum gögnum, sem fram hafa komið í Hæstarétti.

Árið 1927 sendi danska pósthjórnin íslensku pósthjórninni afgangsbirgðir íslenskra frímerkja. Samkvæmt skrá, er birgðunum fylgdi, höfðu frímerki þessi verið prentuð eða gefin út á ýmsum árum á tímabilinu 1873—1925, að báðum árum meðtöldum. Í skránni eru tegundir frímerkjanna talðar 172 alls. Hver tegund var sér í umslagi, og utan á hvert umslag var skráð tilgreining um eintakafjölda frímerkja þeirra, sem í því voru, ásamt lýsingu á merkinu. Höfðu margar tegundirnar mjög mikið verðgildi í kaupum og sölum frímerkjasafnara.

Pegar frímerkin komu hingað til lands árið 1927, mun þáverandi póstritari Ole P. Blöndal hafa verið falin varzla þeirra. Árið 1930 tók Egill Sandholt, sem þá varð póstritari og síðar forstöðumaður póstmáladeildar, við vörzlunni og hafði hana enn á hendi samkvæmt stöðu sinni, er atvik máls þessa gerðust. En vegna sjúkdómsforfalla hans var ákærða Péttri falið með bréfi póst- og símamálastjóra 13. janúar 1959 að annast tiltekin störf póstritara, eins og nánar greinir í héraðsdómi, en hafa þó samráð við hann um meiri háttar mál, ef unnt væri. Samkvæmt því hafði Pétur á hendi vörzlu umræddra frímerkja á þeim tíma, sem hér skiptir máli.

Í héraðsdómi er lýst geymslustöðum frímerkjanna. Voru þau fyrst geymd í læstum tréskápum, en frá fyrri hluta árs 1958 í læstum stálskápum. Tvær lykclasamstæður voru að stálskápum og geymsluherbergi því, sem þeir voru í, og geymdi póstritari báðar samstæðurnar. Komið hefur fram, að fleiri menn hafi í einstökum tilfellum fengið aðgang að skápunum með leyfi póstritara, og enn fleiri fengu aðgang að geymsluherbergi því, sem skáparnir voru í. Eitthvað af frímerkjunum var þó geymt í hillu í geymsluherberginu, þar á meðal hin svonefndu „þristfrímerki“, sem voru þar í opnum kassa.

Egill Sandholt hefur borið fyrir dómi, að meðan hann

hafði á hendi vörzlu gamalla frímerkjabirgða, sem ekki voru í gildi, hafi verið mjög fátítt, að frímerki hafi verið afhent af þeim. Þó hafi það komið fyrir einstöku sinnum, „t. d. gefið erlendum sendiherrum eða þess háttar mönnum“. Hafi þá verið ritað á umslög frímerkjanna eða á spjöld í þeim, hvað úr þeim var tekið og hverjum afhent. Rannsókn máls þessa hefur hins vegar leitt í ljós, að tekið hefur verið af birgðum þessum, svo að miklu magni nemur, án þess að séð verði, hvenær það hefur orðið eða með hverjum hætti. Ríkisendurskoðun á frímerkjabirgðum þessum, sbr. 15. gr. laga nr. 61/1931, mun ekki hafa farið fram, fyrr en eftir að rannsókn máls þessa hófst. Fyrir Hæstarétti hefur komið fram, að úr gömlum frímerkjabirgðum póststjórnarinnar, öðrum en þeim, sem hér ræðir um, hefur erlendum mönnum verið afhent mikið magn frímerkja á árunum 1941 og 1953, en ekki hafa þeir yfirmenn póstmála, sem að þeirri afhendingu stóðu, talið, að þar væri nema að litlu leyti um gjöf að ræða. Um afhendingu frímerkja úr gömlum birgðum póststjórnarinnar hefur ekki frekar verið leitt í ljós í máli þessu en það, sem hér að framan er rakið, og ekki hafa verið settar neinar sérstakar reglur, sem heimili eða segi til um slíka afhendingu.

Ákærði Einar, sem lagði stund á frímerkjasöfnun, fékk árið 1958 ábendingu um það frá nafngreindum póststarfsmanni, að „gjafapakkar íslenzkra frímerkja“ mundu áður fyrr hafa verið afhentir erlendum sendimönnum, og væri ekki ólíklegt, að hann, sem sæti ætti í Póst- og símamálastjórninni, gæti fengið frímerki með sama hætti. Eins og nánar greinir í héraðsdómi, sneri Einar sér eftir það til ákærða Péturs með beiðni um að fá gefins í safn sitt gömul frímerki, en Pétur leitaði aftur um það til yfirmanns síns, Egils Sandholts. Kvaðst Egill ekki hafa á móti því, að Einar fengi nokkur frímerki úr frímerkjageymslunni. Hefur Egill lýst því, að hann hafi vænt þess, að fengið yrði samþykki póst- og símamálastjóra, en ekki hafi hann þó minnzt á það við Pétur.

Hinn 28. janúar 1959 fóru hinir ákærðu Einar og Pétur

saman í frímerkjageymsluna. Af þeim 172 tegundum gamalla frímerkja, sem fyrr var getið, tók Einar 153 frímerkji, eitt af hverri tegund. Ritaði Pétur upphafsstafi Einars á spjöld í umslögunum, a. m. k. sumum þeirra, ásamt tilgreiningu um tölu merkja og afhendingardag. Ekki er ákært fyrir töku þessara frímerkja.

Skömmu síðar fóru þeir Einar og Pétur aftur í frímerkjageymsluna. Veitti Pétur Einari aðgang að umslögunum, og tók Einar þá úr þeim að Pétri áhorfandi þær tvær arkir af 40 aura og 50 aura frímerkjum, sem í málinu greinir. Gerði Pétur ekki tilraun til að hindra þetta, en lét orð falla um, að nú væri Einar búinn að fá nóg, nú fengi hann ekki meira. Í þetta sama skipti tók Einar með samþykki Péturs hin svonefndu „Þristfrímerkji Kristjáns IX“, sem greind eru í ákæruskjali.

Í héraðsdómi er ýtarlega rakin meðferð ákærða Einars á 40 aura og 50 aura frímerkjunum, sala hans af þeim, í hverra hendur þau komust og um endurheimt póstmálastjórnar á hluta þeirra. Fyrir seld frímerkji kveðst Einar hafa fengið í hendur 85—90 þúsund krónur, en samkvæmt framburði annarra ætti sú upphæð að nema um 120 þúsund krónum. Ekki hefur tekizt að endurheimta 37 eintök 40 aura merkja og 22 eintök 50 aura merkja. Þá hefur ekkert endurheimzt af „Þristfrímerkjunum“, enda er ekki leitt í ljós, hvað af þeim hefur orðið.

Ákærði Pétur fékk ekkert af frímerkjunum og krafðist einskis ágóða vegna þátttöku sinnar í afhendingu þeirra. En eftir að Einar hafði selt hluta af frímerkjunum sumarið 1959, lét hann 10 þúsund krónur í umslag, stakk því í vasa Péturs og sagði honum að athuga þetta seinna. Eftir að Pétur hafði aðgætt, hvað í umslaginu var, kveður hann sér hafa orðið hugsað til frímerkjanna, en peningana notaði hann í sínar þarfir.

Eins og að framan er rakið, hafði ákærði Einar forgöngu um töku frímerkjanna og var aðalfremjandi verknaðar þess, sem hér er til álita, þó að ekki hefði hann með höndum vörzlu frímerkjanna. Fallast má á rök héraðsdóms fyrir því, að

með verknaði þessum hafi þeir báðir, Einar og Pétur, misnotað stöðu sína hjá póst- og símamálastofnuninni. Ber að heimfæra framangreint brot þeirra beggja undir 1. mgr. 247. gr. og 138. gr. laga nr. 19/1940.

III.

Ákæra á hendur Guðbjarti Heiðdal Eiríkssyni fyrir brot á ákvæðum 254. gr. sbr. 247. gr. laga nr. 19/1940.

Með hinu upphaflega ákæruskjali í máli þessu, útgefnu 15. júní 1960, er ákærði Guðbjartur sóttur til sakar fyrir brot á ákvæðum 146. gr., 1. mgr. 142. gr. og 138. gr. laga nr. 19/1940. Með framhaldsákæruskjali, útgefnu 26. júlí 1960, er honum til viðbótar gefið að sök brot á ákvæðum 1. mgr. 254. gr. sbr. 1. mgr. 247. gr. sömu laga. Með því að hér er ákært fyrir annað brot en það, sem í frumákæru greinir, og brot þetta var leitt í ljós fyrir birtingu frumákæru, brast skilyrði samkvæmt 1. tölulið 1. mgr. 118. gr. laga nr. 27/1951 til að gefa út framhaldsákæru með ofangreindu efni. Verður ákærði Guðbjartur því ekki sakfelldur fyrir brot á þeim hegningarlagaákvæðum, sem í framhaldsákæruskjalinu greinir.

IV.

Ákæra á hendur Einari Pálssyni, Guðbjarti Heiðdal Eiríkssyni og Knud Alfred Hansen fyrir brot á 142. gr., 146. gr. og 138. gr. laga nr. 19/1940.

1. Sumarið 1959 seldi ákærði Einar ákærða Guðbjarti af umræddum frimerkjum eitt 40 aura merki fyrir kr. 2000.00 og eitt 50 aura merki fyrir kr. 500.00. Hinn 9. janúar 1960 bað Einar Guðbjart að geyma fyrir sig 40 eintök af 40 aura frimerkjunum og 7 eintök af 50 aura frimerkjunum. Eftir beiðni Einars lofaði Guðbjartur því að segjast eiga merkin, ef hann yrði um þau spurður, og að hann hefði látið Einar fá sams konar frimerki. Ekki innsti Guðbjartur Einar neitt eftir ástæðum fyrir þessum tilmælum hans. Daginn eftir fékk Einar Guðbjart til að lofa að skýra rangt frá málavöxtum, ef til yfirheyrslu kæmi út af

frímerkjunum. Hinn 15. janúar 1960 efndi Guðbjartur loforð þetta með því að gefa ranga skýrslu fyrir rannsóknarlögreglu, eins og rakið er í héraðsdómi, og staðfesta þá skýrslu með undirskrift sinni. Ekki verður talið, að Guðbjarti hafi verið ljóst, að Einar hafði aflað frímerkjana með auðgunarbroti, fyrr en Einar bað hann um að bera rangt við yfirheyrslur út af frímerkjunum. Yfirhýlming hans var fólgin í hinum ranga framburði, enda hugðist hann hvorki leyna né leyndi við yfirheyrslu handhöfn frímerkja þeirra, sem hann hafði fengið frá Einari. Hin ranga skýrsla Guðbjarts fyrir rannsóknarlögreglunni, þar sem hann var yfirheyrður sem vitni og staðfesti skýrsluna með undirskrift sinni, varðar við 147. gr. laga nr. 19/1940. Í ákæruskjali er brot þetta talið falla undir 146. gr. sömu laga, en með því að skilyrði eru fyrir hendi samkvæmt 118. gr. laga nr. 27/1951 að beita 147. gr. og sækjanda og verjanda hefur hér fyrir dómi verið veitt færi á að tjá sig um þetta atriði, þá ber að dæma ákærða Guðbjarti refsingu eftir nefndri 147. gr.

Pegar ákærði Guðbjartur kom fyrir dóm hinn 22. janúar 1960, tjáði rannsóknardómarinn honum, að hann væri kvaddur þangað vegna grunar á honum um refsiverða hegðun, og yrði hann því yfirheyrður sem kærði í málinu. Samkvæmt 143. gr. laga nr. 19/1940 á hann því ekki að sæta refsingu fyrir hinn ranga framburð sinn fyrir dómi, og ber að sýkna hann af ákæru um brot á 142. gr. nefndra laga. Með skirskotun til raka héraðsdóms ber einnig að sýkna hann af ákæru um brot á 138. gr. sömu laga.

2. Í IV. kafla héraðsdóms er því lýst, hvernig ákærði Einar bar fram ítrekuð tilmæli við ákærða Knud Alfred Hansen, að hann bæri rangt um ýmis atriði, ef til yfirheyrslu kæmi út af frímerkjunum. Neitaði Hansen flestum tilmælunum, en lofaði að bera rangt um eitt atriði, þ. e. að hann hefði hitt ákærða Guðbjart á árinu 1959 og þá spurt hann, hvort hann gæti gert grein fyrir frímerkjunum þeim, sem Einar hefði tjáð, að frá Guðbjarti væru komin, og að Guðbjartur hefði svarað þessari fyrirspurn ját-

andi. En fundum þeirra Hansens og Guðbjarts bar fyrst saman hinn 10. janúar 1960. Hinn 14. janúar 1960 gaf Hansen skýrslu sem vitni fyrir rannsóknarlögreglunni og staðfesti skýrsluna með undirskrift sinni. Bar hann þá rangt um framangreint atriði. Kvaðst hafa hitt Guðbjart einhvern tíma á því tímabili, sem kaup hans á frímerkjunum fóru fram, eða rétt á eftir, og hafi Guðbjartur þá sagzt geta gert grein fyrir frímerkjunum. En kaup Hansens á frímerkjunum fóru fram sumarið 1959. Með þessari röngu skýrslu hefur ákærði Knud Alfred Hansen gerzt sekur við 147. gr. laga nr. 19/1940, og verður honum dæmd refsing eftir þeirri grein í stað 146. gr. af sömu ástæðum og áður segir um sams konar atriði í sambandi við ákærða Guðbjart.

Pegar ákærði Knud Alfred Hansen kom fyrir dóm hinn 21. janúar 1960, bar hann einnig rangt um áðurgreint atriði. Í þinghaldi þessu var hann ekki nefndur vitni, heldur „mætti“, og verður ekki séð, að brýnd hafi verið fyrir honum vitnaskyldan með þeim hætti, sem boðið er í 100. gr. laga nr. 27/1951. Og ekki tjáði dómari honum, hvort hann væri kvaddur vitnisburðar eða yfirheyrður vegna grunar um refsiverða hegðun, sbr. 2. mgr. 77. gr. síðastnefndra laga. Mátti ákærði Hansen því vera í vafa um þetta, en af því leiðir, að sýkna ber hann af ákæru fyrir brot á 142. gr. laga nr. 19/1940. Svo ber og að staðfesta ákvæði héraðsdóms um sýknu hans af ákæru fyrir brot á 138. gr. sömu laga.

3. Ákærði Einar fékk þá báða Guðbjart og Knud Alfred Hansen með fortölum til að bera rangt við yfirheyrslur í sambandi við rannsókn máls þessa. Að því er tekur til hlutdeildar hans í röngum framburði þeirra fyrir rannsóknarlögreglunni, verður brot hans heimfært undir 147. gr. laga nr. 19/1940 í stað 146. gr. af sömu ástæðum sem áður greinir um þá Guðbjart og Knud Alfred Hansen. Ber að refsa honum fyrir það brot samkvæmt nefndri 147. gr. sbr. 22. gr. sömu laga. Að því er varðar hin árangurslausu tilmæli hans við Knud Alfred Hansen um rangan fram-

burð, ber að heimfæra það brot undir 147. gr. sbr. 22. gr. og 20. gr. sömu laga. Þá hefur ákærði Einar með framangreindum fortölum við þá Guðbjart og Hansen um rangan framburð gerzt sekur við 1. mgr. 142. gr. sbr. 22. gr. og 20. gr. sömu laga. Með skírskotun til forsendna héraðsdóms ber að sýkna ákærða Einar af ákæru um brot á 138. gr. nefndra laga, að því er þenna ákærulið varðar.

V.

Refsingar.

Með tilvísun til 77. gr. laga nr. 19/1940 þykir refsing ákærða Einars Pálssonar hæfilega ákveðin í héraðsdómi fangelsi 15 mánuði.

Refsing ákærða Péturs Eggerz Péturssonar ákveðst fangelsi 7 mánuði.

Refsing ákærða Guðbjarts Heiðdals Eiríkssonar ákveðst fangelsi 5 mánuði. Eftir atvikum þykir mega ákveða, að refsingu hans skuli fresta og að hún falli niður eftir 3 ár frá uppsögu dóms þessa, ef haldin verða skilorð VI. kafla laga nr. 19/1940, sbr. lög nr. 22/1955.

Refsing ákærða Knud Alfreds Hansens ákveðst fangelsi 2 mánuði, en ákveða þykir mega, að refsingu hans skuli fresta og að hún falli niður eftir 3 ár frá uppsögu dóms þessa, ef haldin verða skilorð VI. kafla laga nr. 19/1940, sbr. lög nr. 22/1955.

Staðfesta ber ákvæði héraðsdóms um, að sá gæzluvarðhaldstími hinna ákærðu Einars Pálssonar og Péturs Eggerz Péturssonar, sem þar greinir, komi til frádráttar refsingu þeirra.

Réttindasvipting samkvæmt 3. mgr. 68. gr. laga nr. 19/1940 verður ekki dæmd, enda hefur ákæruvaldið fallið frá kröfu um hana, sbr. 6. gr. laga nr. 31/1961 og 2. gr. laga nr. 19/1940.

VI.

Skaðabætur.

Fyrir héraðsdómi krafðist Póst- og símamálastjórnin með

bréfi, dags. 11. júní 1960, skaðabóta úr hendi þeirra, „sem frímerkjahvarfið var að kenna“, að fjárhæð kr. 206.000.00, án þess að nánar sé tilgreint, hvort krafan er gerð á hendur öllum hinum ákærðu eða aðeins sumum þeirra. Hefur hér- aðsdómari talið, að hinir ákærðu Einar Pálsson og Pétur Eggerz Pétursson væru bótaskyldir.

Í framangreindu bréfi Póst- og simamálastjórnar er bóta- krafan miðuð við „þá upphæð, sem ætla má, að það kosti að endurkaupa þau af frímerkjunum, sem ekki fæst skilað aftur“. Og þar sem mestur hluti frímerkjanna hafi farið til Svíþjóðar, telur pósthjórnin eðlilegt að miða verðupp- hæðina, eftir því sem unnt er, við hina sænsku frímerkja- skrá Facit 1960, enda þótt þar vanti verðskráningu á 40 aura frímerkjum þeim, sem í málinu greinir.

Í Hæstarétti hefur verið lagður fram nýr útreikningur Póst- og simamálastjórnarinnar á bótakröfunni. Er þar lögð til grundvallar verðtilgreining í sænsku verðskránni Facit 1961, en þar er nú komin verðskráning á umræddum 40 aura frímerkjum. Í verðskrá þessari eru 40 aura frímerkin verðlögð á sænskar kr. 1500.00 hvert merki, 50 aura frí- merkin á sænskar kr. 165.00 hvert merki og hin svonefndu „þristfrímerki“ á sænskar kr. 75.00 hver þriggja frímerkja samstæða. Þar sem bóta er krafist fyrir 37 eintök af 40 aura frímerkjum, 22 eintök af 50 aura merkjum og 50 sam- stæður (150 einstök merki) af „þristfrímerkjunum“, nem- ur heildarkrafan nú, umreiknuð í íslenskar kr., miðað við gengi á sænskri kr. 7.35, samtals kr. 462.168.00.

Eins og að framan greinir, er skaðabótakrafan reist ein- göngu á þeim grundvelli, að unnt sé að endurkaupa frí- merki, hin sömu eða sömu tegundar og þau, sem ekki hafa komið til skila. Þá er og fjárhæð kröfunnar miðuð við verðskrá einkaaðilja þess, sem keypt hafði öll þau 40 aura frímerki, 37 að tölu, sem úr landi fóru, og 4 eintök af 50 aura frímerkjunum. Nánar hefur ekki verið kannaður sá verðgrundvöllur, sem pósthjórnin reisir kröfu sína á, og yfirleitt skortir í málinu fullnægjandi gögn til þess, að um skaðabótakröfuna verði dæmt. Og þar sem málið verð-

ur ekki tafið vegna þessa ágalla, sbr. meginreglu 145. gr. laga nr. 27/1951, þá ber að vísa skaðabótakröfunni frá héraðsdómi.

VII.

Sakarkostnaður.

Um greiðslu kostnaðar af sökinni skal fara, sem hér segir:
 Ákærði Einar Pálsson greiði skipuðum verjanda sínum í héraði og fyrir Hæstarétti málsvarnarlaun, samtals kr. 22.000.00.

Ákærði Pétur Eggerz Pétursson greiði skipuðum verjanda sínum í héraði og fyrir Hæstarétti málsvarnarlaun, samtals kr. 18.000.00.

Ákærði Guðbjartur Heiðdal Eiríksson greiði skipuðum verjanda sínum í héraði og fyrir Hæstarétti málsvarnarlaun, samtals kr. 15.000.00.

Ákærði Knud Alfred Hansen greiði skipuðum verjanda sínum í héraði og fyrir Hæstarétti málsvarnarlaun, samtals kr. 15.000.00.

Allan annan kostnað sakarinnar í héraði og fyrir Hæstarétti, þar með talin málssóknarlaun skipaðs sækjanda í héraði og fyrir Hæstarétti, samtals kr. 30.000.00, greiði hinir ákærðu in solidum að hálfu, en ákærði Einar Pálsson einn að hálfu.

Dómsorð:

Framangreindri skaðabótakröfu vísast frá dómi.

Ákvæði héraðsdóms um refsingu ákærða Einars Pálssonar og um frádrátt gæzluvarðhaldstíma hans á að vera óraskað.

Ákærði Pétur Eggerz Pétursson sæti fangelsi 7 mánuði. Ákvæði héraðsdóms um frádrátt gæzluvarðhaldstíma hans staðfestist.

Ákærði Guðbjartur Heiðdal Eiríksson sæti fangelsi 5 mánuði. Fullnustu refsingar hans skal fresta, og niður skal hún falla eftir 3 ár frá uppsögu dóms þessa, ef skilorð VI. kafla laga nr. 19/1940 verða haldin.

Ákærði Knud Alfred Hansen sæti fangelsi 2 mánuði. Fullnustu refsingar hans skal fresta, og niður skal hún falla eftir 3 ár frá uppsögu dóms þessa, ef skilorð VI. kafla laga nr. 19/1940 verða haldin.

Ákærði Einar Pálsson greiði skipuðum verjanda sínum í héraði og fyrir Hæstarétti, Gunnari A. Pálssyni hæstaréttarlögmanni, málsvarnarlaun, samtals kr. 22.000.00.

Ákærði Pétur Eggerz Pétursson greiði skipuðum verjanda sínum í héraði og fyrir Hæstarétti, Eyjólfí Konráð Jónssyni héraðsdómslögmanni, málsvarnarlaun, samtals kr. 18.000.00.

Ákærði Guðbjartur Heiðdal Eiríksson greiði skipuðum verjanda sínum í héraði og fyrir Hæstarétti, Benedikt Sigurjónssyni hæstaréttarlögmanni, málsvarnarlaun, samtals kr. 15.000.00.

Ákærði Knud Alfred Hansen greiði skipuðum verjanda sínum í héraði og fyrir Hæstarétti, Hauki Jónssyni hæstaréttarlögmanni, málsvarnarlaun, samtals kr. 15.000.00.

Allan annan kostnað sakarinnar í héraði og fyrir Hæstarétti, þar með talin málssóknarlaun skipaðs sækjanda í héraði og fyrir Hæstarétti, Loga Einarssonar héraðsdómslögmanns, samtals kr. 30.000.00, greiði allir hinir ákærðu in solidum að hálfu, en ákærði Einar Pálsson einn að hálfu.

Dóminum ber að fullnægja með aðför að lögum.

S é r a t k v æ ð i

prófessors Magnúsar Torfasonar.

Framhaldsákæra á hendur ákærða Guðbjarti hefur ekki stoð í 1. tl. 1. mgr. 118. gr. laga nr. 27/1951. Hins vegar felst það í 2. tl. 1. mgr. nefndrar greinar, að heimilt er að

bæta úr því með framhaldsákæru, ef láðst hefur að greina í ákæruskjali öll brot ákærða eða öll refsíákvæði, sem brot á undir. Styðja athugasemdir við 14. kafla frumvarps til laga um meðferð opinberra mála, sem lagt var fyrir Alþingi 1948, þann skilning.

Ekki verður glögglega séð, hvenær kunnugt varð, að ákæru á hendur ákærða Guðbjarti væri áfátt. Er því ekki öruggt, að framhaldsákæran hafi verið gefin út innan þess 3 vikna frests, sem 2. mgr. 118. gr. setur. Að svo vöxnu máli fellst ég á þá úrlausn meiri hluta dómenda, að ákærði Guðbjartur verði ekki sakfelldur fyrir brot á 1. mgr. 254. gr. shr. 1. mgr. 247. gr. laga nr. 19/1940.

Með þessari athugasemd er ég samþykkur dóminum.

Dómur sakadóms Reykjavíkur 31. ágúst 1960.

Ár 1960, miðvikudaginn 31. ágúst, var í sakadómi Reykjavíkur, sem haldinn var í skrifstofu dómsins af Þórði Björnssyni, kveðinn upp dómur í málinu nr. 4565—4568/1960: Ákærvaldið gegn Einari Pálssyni, Pétri Eggerz Péturssyni, Guðbjarti Heiðdal Eiríkssyni og Knud Alfred Hansen, sem tekið var til dóms 11. sama mánaðar.

Með ákæruskjali dómismálaráðherra, dags. 15. júní s.l., er opinbert mál höfðað á hendur Einari Pálssyni, fyrrverandi skrifstofustjóra Landssíma Íslands, Lynghaga 15, hér í bæ, Pétri Eggerz Péturssyni, fyrrverandi póstmálafulltrúa, Laugarásvegi 53, hér í bæ, Guðbjarti Heiðdal Eiríkssyni, stöðvarstjóra útvarpstöðvarinnar á Vatnsenda, þar til heimilis, og Knud Alfred Hansen símritara, Eiríksgötu 17, hér í bæ.

I. Gegn ákærðu Einari Pálssyni og Pétri Eggerz Péturssyni er málið höfðað fyrir að hafa um mánaðamót janúar og febrúar 1959, er þeir fóru í geymsluherbergi póstmálastjórnar á 5. hæð Landssímahússins hér í bæ, tekið í heimildarleysi úr umslögum, sem þar voru í skáp, eina örk eða 100 stykki af 40 aura frímerkjum, prentuðum 1898/1899 eða 1904, með breyttu vatnsmerki, fjóluhláum að lit, og felur mynd þeirra töluna 40 innan sporbaugs í miðju merkis, gróftökkuðum með takkafjölda $12\frac{1}{2}$ — $12\frac{3}{4}$ pr. 20 mm, og eina örk eða 100 stykki af 50 aura frímerkjum, prentuðum 1898/1899 eða 1904, rauðum með blárri umgerð og mynd með tölunni 50 innan sporbaugs, gróftökkuðum með

takkafjöldi 12½—12¾ pr. 20 mm, svo og 150 stykki einstök merki af þristfrímerkjum Kristjáns IX, sem lágu í loklausum kassa á hillu í geymslunni, en það var ákærði Einar, sem tók arkirnar af 40 aura og 50 aura frímerkjunum úr umslögunum og sló eign sinni á þær, að ákærða Pétri ásjáandi og með samþykki hans eða án þess að hann mótmælti því eða spornaði við því, og þristfrímerkin tók Einar með beinu samþykki ákærða Péturs.

Þykja þessi brot ákærðu Einars og Péturs varða við 1. mgr. 247. gr. og 138. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940, sbr. 1. mgr. 22. gr. laga þessara til vara, að því er ákærða Einar varðar.

II. Gegn ákærða Einari Pálssyni einum er málið höfðað fyrir:

1. Að fá ákærða Guðbjart Heiðdal Eiríksson í janúarmánuði 1960 til að bera rangt fyrir rannsóknarlögreglu 15. þess mánaðar og sakadómi Reykjavíkur 22. sama mánaðar á þá leið, að ákærði Guðbjartur hefði átt greind 40 aura og 50 aura frímerki og að hann (ákærði Guðbjartur) hefði keypt frímerki þessi um 1944 af Sigurði heitnum Baldvinssyni póstmeistara, svo og fyrir að fá ákærða Guðbjart til að bera einnig rangt fyrir rannsóknarlögreglu og sakadómi Reykjavíkur á greindum tíma um skipti þeirra ákærðu Einars og Guðbjarts, varðandi frímerki þessi, eins og t. d. að ákærði Guðbjartur hefði s.l. sumar afhent ákærða Einari nokkuð af nefndum 40 aura og 50 aura frímerkjum, svo sem fjögur samföst 40 aura frímerki („fírblokk“), er ákærði Einar hafði skipt á við ákærða Knud Alfred Hansen fyrir önnur frímerki, svo og að ákærði Einar hefði selt ákærða Knud Alfred Hansen fyrir ákærða Guðbjart talsvert magn af greindum 40 aura og 50 aura frímerkjum, en þeir ákærðu Einar og Guðbjartur hittust fjórum sinnum hér í bænum og að útvarpsstöðinni að Vatnsenda á tímabilinu 9. til 22. janúar s.l. til að samræma framburði sína um þessi tilbúnu viðskipti þeirra.

Þessi brot ákærða Einars, sem rakin eru hér næst að framan, teljast varða við 146. gr., 1. mgr. 142. gr. og 138. gr., sbr. 1. mgr. 22. gr. almennra hegningarlaga

2. a) Að hafa í s.l. janúarmánuði, 10. þess mánaðar, hér í bænum í bifreið sinni árangurslaust farið fram á það við ákærða Knud Alfred Hansen, að hann bæri það ranglega við yfirheyrslu, þ. e. fyrir rannsóknarlögreglu og sakadómi, að hann, ákærði Knud Alfred Hansen, hefði keypt af ákærða Guðbjarti Heiðdal 40 aura og 50 aura frímerki, er ákærði Einar hafði selt ákærða Knud Alfred Hansen.

b) Að hafa árangurslaust tveimur dögum síðar, 12. janúar

s.l., heima hjá ákærða Knud Alfred Hansen eða við heimili hans enn beðið hann um að bera það ranglega við yfirheyrslu, þ. e. fyrir rannsóknarlögreglu og sakadómi Reykjavíkur, að hann, ákærði Knud Alfred Hansen, hefði keypt greind frímerki af ákærða Guðbjarti persónulega án þess að minnast á nafn ákærða Einars svo og að ákærði Knud Alfred Hansen bæri einnig við yfirheyrslu fyrir rannsóknarlögreglu og sakadómi, að hann hefði keypt frímerkji þessi fyrir lægra verð en hann raunverulega greiddi ákærða Einari fyrir þau.

Þessi brot ákærða Einars, er greinir hér undir II 2 a—b, teljast varða við 146. gr., 1. mgr. 142. gr. og 138. gr. sbr. 1. mgr. 20. gr. og 1. mgr. 22. gr. almennra hegningarlaga.

3. Að fá ákærða Knud Alfred Hansen í s.l. janúarmánuði til að bera rangt fyrir rannsóknarlögreglu 14. þess mánaðar og sakadómi Reykjavíkur 21. sama mánaðar á þá leið, að þeir ákærði Einar, ákærði Guðbjartur og hann, ákærði Knud Alfred Hansen, hefðu í nóvembermánuði s.l. hitzt í skrifstofu ákærða Einars og ákærði Knud Alfred Hansen, sem keypt hafði frímerki af ákærða Einari, hefði þá spurt ákærða Guðbjart, hvort hann gæti gert grein fyrir öllum þeim 40 aura og 50 aura frímerkjum, sem ákærði Knud Alfred Hansen hafði keypt og komin hefðu verið frá ákærða Guðbjarti, og að ákærði Guðbjartur hefði þá átt að segja, að hann gæti gert það, en ákærði Einar hafi sagt ákærða Knud Alfred Hansen, að frímerkjin væru frá ákærða Guðbjarti komin.

Teljast þessi síðastnefndu brot ákærða Einars varða við 146. gr., 1. mgr. 142. gr. og 138. gr. sbr. 1. mgr. 22. gr. almennra hegningarlaga.

III. Gegn ákærða Guðbjarti Heiðdal Eiríkssyni einum er málið höfðað fyrir að hafa föstudaginn 15. janúar s.l., er hann var yfirheyrður hjá rannsóknarlögreglu hér í bæ, og á dómþingi sakadóms Reykjavíkur föstudaginn 22. sama mánaðar skýrt rangt frá um samskipti þeirra hans og ákærða Einars um greind 40 aura og 50 aura frímerki, eins og rakið er hér að framan undir II,1.

Teljast þessi brot ákærða Guðbjarts Heiðdals varða við 146. gr., 1. mgr. 142. og 138. gr. almennra hegningarlaga.

IV. Gegn ákærða Knud Alfred Hansen einum er málið höfðað fyrir að hafa, er hann var yfirheyrður hjá rannsóknarlögreglu hér í bæ fimmtudaginn 14. janúar s.l. og á dómþingi sakadóms Reykjavíkur fimmtudaginn 21. sama mánaðar skýrt rangt frá

um samskipti þeirra hans og ákærða Einars, varðandi frímerkja-kaup af ákærða Einari, eins og rakið er hér að framan undir II, 3, en af ákærða Einari keypti ákærði Knud Alfred Hansen 80 eða allt að 85 stykki af greindum 50 aura frímerkjum fyrir samtals kr. 24.000.00 og 57 stykki af greindum 40 aura frímerkjum fyrir samtals kr. 82.150.00, auk þess sem ákærði Einar fékk kr. 6.000.00 í skiptifrímerkjum fyrir 4 („fírblokk“) af greindum 40 aura frímerkjum.

Teljast þessi brot ákærða Knud Alfred Hansens varða við 146. gr., 1. mgr. 142. gr. og 138. gr. almennra hegningarlaga.

Enn fremur er með framhaldsákæruskjali dómsmálaráðherra, dags. 26. f. m., opinbert mál höfðað á hendur greindum Guðbjarti Heiðdal Eiríkssyni fyrir að hafa í fyrri hluta janúarmánaðar, laugardaginn 9. þess mánaðar, að heimili sínu að Vatnsenda tekið við af ákærða Einari Pálssyni að beiðni hans (Einars) til varðveizlu 40 stk. af greindum 40 aura frímerkjum og 7 stk. af greindum 50 aura frímerkjum og geymt þau fyrir ákærða Einar þar til sunnudaginn 24. janúar s.l., að frímerki þessi voru tekin í vörzlu sakadóms Reykjavíkur, þótt ákærða Guðbjarti Heiðdal hafi bæði þá, er hann veitti frímerkjum þessum viðtöku, verið ljóst svo og síðar, sunnudaginn 10. janúar s.l., vitað, að ákærði Einar Pálsson væri ekki vel að frímerkjum þessum kominn.

Telst þetta brot ákærða Guðbjarts Heiðdals Eiríkssonar varða við 1. mgr. 254. gr. sbr. 1. mgr. 247. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940.

Þess er krafizt, að allir hinir ákærðu verði dæmdir til refsingar og sviptingar réttinda samkvæmt 3. mgr. 68. gr. almennra hegningarlaga, svo og er þess krafizt, að þeir verði dæmdir til greiðslu skaðabóta og alls sakarkostnaðar.

Ákærði Einar Pálsson er fæddur 5. apríl 1914 í Reykjavík og hefur, svo kunnugt sé, hvorki sætt kæru né refsingu.

Ákærði Pétur Eggerz Pétursson er fæddur 2. september 1932 að Hánefsstöðum í Svarfaðardal og hefur, svo kunnugt sé, sætt eftirtöldum kærum og refsingum:

1955 12/12 Rvík. Áminning fyrir brot á lögum nr. 73/1952.

1954 23/11 Rvík. Kærður fyrir brot á áfengislögum og tolllögum. Sent til Keflavíkur.

Ákærði Guðbjartur Heiðdal er fæddur 8. október 1917 að Hrauni við Seyðisfjörð og hefur, svo kunnugt sé, sætt eftirtöldum kærum og refsingum:

- 1946 21/1 Rvík. Sátt, 25 kr. sekt fyrir brot gegn 46. gr. lög-reglusamþykktar Reykjavíkur og 27. gr., 1. mgr., bifreiðalaganna.
- 1947 19/11 Rvík. Sátt, 30 kr. sekt fyrir ólöglegt bifreiðarstæði.
- 1947 4/12 Rvík. Áminning fyrir ólæsilegt skrásetningarnúmer bifreiðar.
- 1949 21/1 Rvík. Sátt, 60 kr. sekt fyrir brot gegn 2. mgr. 27. gr. bifreiðalaga.
- 1951 14/3 Rvík. Sátt, 50 kr. sekt fyrir brot á 27. gr. bifreiðalaga.
- 1952 30/9 Rvík. Sátt, 30 kr. sekt fyrir brot á 15. gr. lögreglusamþykktar.
- 1954 16/1 Rvík. Dómur: 30 daga varðhald, sviptur ökuleyfi í 1 ár fyrir brot á 215. gr. hegningarlaga, bifreiðalögum, umferðarlögum og lögreglusamþykkt.

Ákærði Knud Alfred Hansen er fæddur 24. júní 1903 í Sönder Höjrup á Fjóni í Danmörku, og samkvæmt íbúaskrá Reykjavíkur 1. desember f. á. er hann danskur ríkisborgari. Hinn 13. maí 1937 var hann sektaður um kr. 25.00 fyrir brot á bifreiðalögum, en hefur, svo kunnugt sé, ekki sætt öðrum kærnum eða refsingum.

Ákæruatriði og atvik í máli þessu eru á þann veg, að gleggst þykir að rekja málavexti í köflum eftir sögulegri framvindu rannsóknar málsins. Í I. kafla verður rakin sögulegur aðdragandi málsins. Í II. kafla verða raktir framburðir fyrir rannsóknarlögreglu, í III. kafla fyrstu framburðir í sakadómi, og í IV. kafla verða raktir málavextir samkvæmt endanlegum framburðum í sakadómi. Í V. kafla verður greint frá afdrifum og skilum frímerkja, í VI. kafla rakinn starfsferill og staða ákærðu og í VII. kafla verða virtar kröfur ákæruvalds.

I. kafla.

Hinn 8. janúar s.l. sneru tveir frímerkjasafnarar og starfsmenn Landsbanka Íslands, þeir Magni Reynir Magnússon, Laugavegi 70 B, hér í bæ, og Sigurður Hólm Þorsteinsson, Suðurgötu 68, Hafnarfirði, sér til Gunnlaugs Briems póst- og símamálastjóra og tjáðu honum, að nýlega hefði verið til sölu hér meðal annars grunsamlega mikið magn af tveimur tegundum íslenzkra frímerkja, sem ekki ættu að vera í umferð. Eru það frímerkjategundirnar tvær, sem fyrst eru taldar í ákæruskjali, þ. e.

1) 40 aura frímerkji, prentuð 1898/1899 eða 1904, með breyttu vatnsmerki, fjólublá að lit, og felur mynd þeirra töluna 40 inn-

an sporbaugs í miðju merkis, gróftökkuð með takkafjölda $12\frac{1}{2}$ — $12\frac{3}{4}$ pr. 20 mm, svo og

2) 50 aura frímerkji, prentuð 1898/1899 eða 1904, rauð, með blárri umgerð og mynd með tölunni 50 innan sporbaugs, gróftökkuð með takkafjölda $12\frac{1}{2}$ — $12\frac{3}{4}$ pr. 20 mm.

Það er átt við þessar tvær tegundir frímerkja, þegar talað er í dómi þessum um 40 aura og 50 aura frímerkji, nema annað sé tekið sérstaklega fram.

Til eru önnur 40 aura og 50 aura frímerkji af sömu gerð og þessi merki, en fintakkaðri, takkafjöldi 14 — $13\frac{1}{2}$, og eru þau talin miklu algengari og verðminni.

Samkvæmt upplýsingum póst- og símamálastjóra áttu fyrrnefnd 40 aura frímerkji aldrei að seljast, fyrr en þau hefðu verið yfirprentuð með „Í gildi '02—'03“. 50 aura frímerkjin voru hins vegar seld bæði yfirstimpluð og óyfirstimpluð, en þó munu merkin frá 1904, sem eru með öðru vatnsmerkji en hin eldri, sennilega aðeins hafa verið send erlendum póststjórnnum, 3—5 stykki hverri, en ekki seld almenningi.

Póst- og símamálastjóri sneri sér þegar til ríkisendurskoðanda út af máli þessu. Athugaði endurskoðunardeild Fjármálaráðuneytisins sama dag magn greindra 40 aura og 50 aura frímerkja í frímerkjageymslu póststjórnarinnar, og var hvor tegund í sérstöku umslagi. Niðurstaða þeirrar athugunar var þessi:

Utan á umslaginu með 40 aura frímerkjunum í stóð meðal annars: „Beholdning pr. 1. okt. 1927: 8 Ark 97 Stk“. Samkvæmt því áttu þá að vera í umslaginu 8 arkir og 97 stykki eða 897 merki, en í því reyndust vera 7 arkir og 94 stykki eða 794 merki. Mismunur var því 1 örk og 3 stykki eða 103 merki. Frímerkjin voru í umslaginu á milli tveggja spjalda, og var á annað þeirra ritað:

„12/9 '58 1 til sýningar

28/1 '59 1 til E.P.“

Utan á umslaginu með 50 aura frímerkjunum í stóð meðal annars: „Beholdn. pr. 1. okt. 1927: 6 Ark 95 Stk.“ Samkvæmt því áttu þá að vera í umslaginu 6 arkir og 95 stykki eða 695 merki, en í því reyndust vera 5 arkir og 92 stykki eða 592 merki. Mismunur var því 1 örk og 3 stykki eða 103 merki. Frímerkjin voru í umslaginu á milli tveggja spjalda, og var á annað þeirra ritað: „Til sýningar 1 st.“

Önnur skilagrein fannst ekki fyrir því, hvert frímerkji þau, sem vantaði, hefðu farið.

Með bréfi Póst- og símamálastjórnarinnar, dags. 9. janúar s.l., undirrituðu af póst- og símamálastjóra, óskaði hann eftir því, að rannsókn yrði látin fram fara í máli þessu.

Verður hér í niðurlagi sögulegs aðdraganda greint nánar frá geymslu greindra 40 aura og 50 aura frímerkja.

Árið 1927 sendi danska póststjórnin hingað til lands afgangsbirgðir frímerkjategunda þessara ásamt fjölmörgum öðrum tegundum gamalla íslenzkra frímerkja. Áttu birgðirnar að vera óhreyfðar, að undanskildum einstaka frímerkjum, sem látin hafa verið á frímerkjasýningarspjöld. Fyrst voru þær geymdar í læstum tréskápum í herbergi, sem nú er skrifstofa féhirðis póststofunnar, í pósthúsinu við Pósthússtræti, hér í bæ, og hafði Ole P. Blöndal, fyrrverandi póstritari, skápþykklana í vörzlum sínum. Í apríl eða maí 1930 tók Egill Sandholt, sem þá var orðinn póstritari, við umsjón frímerkjabirgðanna, en í júní til júlí 1935, er embætti póstmálastjóra og símamálastjóra hafði verið sameinað, voru þær fluttar í Landssímahúsið, fyrst í herbergi í stofuhæð, en síðar í herbergi á 3. hæð. Fyrri hluta árs 1958 voru þær fluttar í stálskápa í eldtraustu gluggalausum herbergi á 5. hæð í nýbyggingu landssímahússins, og þar eru þær enn. Í herbergi þessu hafa enn fremur verið geymd frímerki, sem í notkun hafa verið, svo og ýmis gömul bréf. Peningaskápslykill er að hurð herbergisins, en að stálskápunum smekkláslyklar. Tvö lyklasett hafa verið til. Egill Sandholt geymdi lykla að geymslum þessum, þar til hann veiktist í desember 1957. Þá fékk ákærði Pétur Eggerz Pétursson vörzlur þeirra og hafði þær síðan ýmist einn eða ásamt öðrum starfsmanni póststjórnar, fyrst gjaldkera og síðar póstfulltrúa, sem fékk annan hurðarlykilinn í hendur, en Egil minnir þó, að hann hafi geymt bæði lyklasettin, er hann gegndi starfi frá maí til desember 1958.

II. kaflí.

Rannsóknarlögreglu var falin rannsókn málsins, og hófst hún 11. janúar s.l.

Verður nú rakið það, sem fram kom við þá rannsókn og hér skiptir máli.

Magni Reynir Magnússon skýrði frá því, að Magnús Andrés-son forstjóri, Reynimel 35, og Ingimar Brynjólfsson stórkaupmaður, Baugsvegi, báðir hér í bæ, hefðu sagt honum, að þeir hefðu keypt 40 aura og 50 aura frímerki fyrrgreindra tegunda,

og hefðu þeir grun um, að þau væru ekki fram komin eftir heiðarlegum leiðum.

Magnús Andrússon skýrði frá því, að í júlí eða ágúst f. á. hefði ákærði Knud Alfred sýnt honum „fjórþlokk“ af 40 aura frímerkjum, þ. e. fjögur samföst merki, þar af tvö hlið við hlið og hin tvö fyrir ofan eða neðan þau, og í september sama ár hefði hann keypt eitt 40 aura merki af honum (ákærða Knud Alfred). Enn fremur skýrði Magnús frá því, að í október eða nóvember f. á. hefði Sigmundur Kristinn Ágústsson kaupmaður, Grettisgötu 30, hér í bæ, sýnt honum eitt 40 aura frímerki og skömmu síðar þrjár raðir af örk eða 30 40 aura frímerkji. Loks hefði Ingólfur Páll Steinsson, prentari og frímerkjakaupmaður, Ægissíðu 58, hér í bæ, boðið honum þá um haustið báðar þessar tegundir frímerkja til kaups og sýnt honum eitt 50 aura frímerki.

Ingimar Brynjólfsson skýrði frá því, að það myndi hafa verið í júlí eða ágúst f. á., að ákærði Knud Alfred hefði sýnt honum „fjórþlokk“ af 40 aura frímerkjum, og nokkru síðar hefði hann keypt eitt slíkt merki af honum.

Ingólfur Páll Steinsson kvaðst hafa fengið á s.l. ári tvö 40 aura og eitt 50 aura frímerki hjá ákærða Knud Alfred.

Sigmundur Kristinn Ágústsson skýrði frá því, að hann héldi, að það hefði verið í nóvember f. á., er piltur kom til hans með 30 samföst og upp undir 7 stök 40 aura og 7 stök 50 aura frímerkji. Hefði hann keypt merki þessi af piltinum, sem kvaðst hafa fengið þau hjá föður sínum, ákærða Einari. Nokkru síðar hefði ákærði Einar komið til hans, og hefði hann þá afhent honum merkin, að undanskildum tveimur 40 aura merkjum, sem hann hefði fengið að halda.

Að þessum yfirheyrslum loknum, voru ákærðu Knud Alfred og Einar yfirheyrðir af rannsóknarlögreglunni, hinn fyrrnefndi 14. janúar, en hinn síðarnefndi 15. janúar s.l. Voru báðir yfirheyrðir sem vitni.

Ákærði Knud Alfred kvaðst halda, að það hefði verið einhvern tíma í júní f. á., er ákærði Einar sagði honum frá því, að hann hefði séð hjá kunningja sínum 40 aura frímerki, og hefði sá lát-ið hann síðan fá „fjórþlokk“ af þeim í skiptum fyrir önnur frímerki, sem hann (ákærða Einar) vantaði í safn sitt. Ákærði Einar hefði sagt honum, að þessi kunningi hans ætti meira af frímerkjum þessum, og kvað ákærði Knud Alfred sig minna, að ákærði Einar hefði einnig talað um, að maður þessi ætti hálfa

örk eða 50 stykki af 50 aura frímerkjum. Aðspurður hefði ákærði Einar sagt, að maðurinn gæti áreiðanlega gert grein fyrir frímerkjunum, en hann væri ákærði Guðbjartur Heiðdal. Ákærði Knud Alfred kvaðst síðan hafa keypt þau frímerki, sem ákærði Einar sagði, að til væru, og hefði það verið fyrst um hálf örk af 40 aura merkjum og nokkru síðar ein 35 stykki samföst af 50 aura merkjum. Þá kvaðst hann hafa spurt ákærða Guðbjart Heiðdal að því, þegar kaup frímerkjanna stóðu yfir eða þá rétt á eftir, hvort hann gæti gert grein fyrir þeim, og hefði hann þá sagzt geta það.

Ákærði Einar skýrði frá því, að einhvern tíma á s.l. sumri hefði ákærði Guðbjartur Heiðdal sýnt honum „fjórðblokk“ af 40 aura frímerkjum og beðið hann um að athuga hjá ákærða Knud Alfred, hvaða verð myndi vera á merkjum þessum. Ákærði Knud Alfred hefði sagt, að þetta væri góð merki og hefði hann eignazt þau í skiptum fyrir einhver önnur frímerki, sem ákærði Guðbjartur Heiðdal hefði fengið. Ákærði Einar kvaðst síðan hafa haft milligöngu um, að ákærði Knud Alfred fengi til viðbótar, að því er hann minnir, um hálfa örk eða 50 stykki af 40 aura frímerkjum og síðar 35 eða fleiri stykki af 50 aura frímerkjum. Þó nokkru seinna og máske í september f. á. hefði ákærði Guðbjartur Heiðdal komið til hans (ákærða Einars) með 40 40 aura og 6—8 50 aura frímerki og beðið hann um að athuga torgæti og verð þeirra nánar. Sonur hans (ákærða Einars) hefði séð merkin í skáp hjá honum og selt þau áðurgreindum Sigmundi Kristni Ágústssyni. Kvaðst ákærði Einar hafa farið til manns þessa, þegar hann frétti um þetta, og endurheimt merkin og skilað ákærða Guðbjarti Heiðdal þeim, en leyft Sigmundi Kristni þó að halda tveimur 40 aura merkjum. Ákærði Einar kvaðst ekki vita, hvar ákærði Guðbjartur Heiðdal fékk frímerki þessi.

Ákærði Guðbjartur Heiðdal var síðan yfirheyrður af rannsóknarlögreglunni 15. janúar s.l. og einnig sem vitni. Hann kvaðst halda, að það hefði verið á árinu 1944, sem hann keypti af Sigurði heitnum Baldvinssyni, póstmeistara hér í bæ, nokkurt magn af alls konar frímerkjum, og að það hefði meðal annars verið heil örk eða fyllilega það af 40 aura frímerkjum, og áreiðanlega heil örk af 50 aura frímerkjum, hvorttveggja keypt á nafnverði, svo og heilar arkir af frímerkjum frá því fyrir og um aldamót, t. d. merki Kristjáns IX. Ákærði Guðbjartur Heiðdal kvaðst aðeins hafa látið af hendi eitt og eitt af frímerkjum þessum og ekkert verulegt magn fyrr en um haustið 1958.

Það gæti verið rétt, að ákærði Knud Alfred hefði á því hausti keypt af honum „í gegnum“ ákærða Einar 54 40 aura frímerki og um hálfa örk af 50 aura frímerkjunum. Þá hefði ákærði Einar síðar sama haust fengið hjá honum ein 40 40 aura frímerki og eitthvað af 50 aura frímerkjum til nánari athugunar, en hann hefði skilað þeim aftur. Ákærði Guðbjartur Heiðdal kvaðst ekki vita, hvaðan Sigurður heitinn Baldvinsson fékk frímerki þessi.

III. kafli.

Þegar hér var komið, var ákveðið að taka málið til rannsóknar í sakadómi Reykjavíkur. Hófst rannsókn þar miðvikudaginn 20. janúar s.l. „um meint brot gegn XXVI. sbr. XIV. kafla almennra hegningarlaga nr. 19/1940“.

Fyrir dóminum lágu upplýsingar frá Agli Sandholt, forstöðumanni póstmálaskrifstofunnar, og Magnúsi Jochumssyni, fyrrverandi póstmeistara, um, að Sigurður heitinn Baldvinsson hefði ekki haft fremur en aðrir óviðkomandi menn neinn aðgang að frímerkjabirgðum póststjórnarinnar.

Fyrst voru kallaðir fyrir sakadóm sem vitni Magni Reynir Magnússon, Magnús Andrésson, Ingimar Brynjólfsson, Ingólfur Páll Steinsson, Sigurður Hólm Þorsteinsson og Sigmundur Kristinn Ágústsson, sem fyrr um getur. Voru framburðir þeirra efnislega samhljóða framburðum þeirra hjá rannsóknarlögreglunni, en ýtarlegri.

Næsta dag, fimmtudaginn 21. janúar, var ákærði Knud Alfred kvaddur fyrir dóminn og yfirheyrður sem „mætti“. Verður nú rakinn framburður hans í þetta skipti um þau atriði, sem hér skipta máli.

Ákærði Knud Alfred kveðst hafa safnað íslenzkum og erlendum frímerkjum síðan á unglingsárum og gert nokkuð að því á seinni árum að selja frímerki. Hann kvaðst hafa þekkt ákærða Einar í mörg ár, enda hafi þeir unnið í sömu stofnun í sama húsi og báðir verið frímerkjasafnarar.

Hann heldur, að það hafi verið einhvern tíma í júní f. á., er ákærði Einar sagði honum frá því, að hann hefði séð hjá kunningja sínum 40 aura frímerki og, að því er hann minnti, hefði þetta verið ónotuð „fjórblökk“. Nokkrum dögum síðar hafi ákærði Einar svo sýnt honum slíka „fjórblökk“, sem hann hafi keypt á kr. 6.000.00 og greitt þær með frímerkjum, sem ákærða Einar vantaði í safn sitt og með frímerkjaalbúmi fyrir Ísland.

Hann minnir, að ákærði Einar hafi getið þess, að sami vinur hans, sem hann nafngreindi ekki, ætti einnig hálfa örku, þ. e. 50 stykki af 50 aura frímerkjum, og hafi hann þá eða mjög stuttu síðar sagt ákærða Einari frá því, að hann vildi kaupa merki þessi á kr. 300.00 stykkið. Ákærði Einar hafi sagzt mundu tala við vin sinn um málið, og stuttu síðar hafi hann tjáð honum, að merkin væru föl. Kveðst ákærði Knud Alfred síðan hafa keypt af honum um 35 samföst 50 aura frímerki á kr. 300.00 stykkið eða samtals á kr. 10.500.00 og greitt fjárhæðina út í reiðufé.

Nokkru síðar og máské seinni hluta júlí eða fyrri hluta ágúst-mánaðar f. á. hafi ákærði Einar sagt honum frá því, að fyrrgreindur vinur hans ætti meira af 40 aura frímerkjum. Honum hafi fundizt þetta kynlegt og spurt ákærða Einar að því, hvort vinur hans gæti gert fullnægjandi grein fyrir merkjunum, og hann þá svarað því, að það gæti vinur hans áreiðanlega gert. Ákærði Knud Alfred heldur, að hann hafi svo sagt ákærða Einari, að hann vildi kaupa meira af merkjum þessum, og hann þá sagzt mundu tala við vin sinn um málið. Stuttu síðar hafi hann svo komið í skrifstofu ákærða Einars og keypt þá rúmlega hálfa örku eða 52 40 aura frímerki á kr. 1.550.00 stykkið eða samtals á kr. 80.600.00, og hafi ákærði Einar fengið alla fjárhæðina í reiðufé.

10—14 dögum síðar hafi hann haft orð á því við ákærða Einar, að hann vildi kaupa fleiri 50 aura frímerki, ef þau væru á boðstólum. Ákærði Einar hafi sagt, að vinur hans ætti meira af þessum merkjum, en óvíst væri, hvort hann vildi láta þau. Að nokkrum dögum liðnum, hafi ákærði Einar þá sagt honum (ákærða Knud Alfred), að hann gæti fengið keypt fleiri slík merki. Degi eða nokkrum dögum síðar hafi hann komið í skrifstofu ákærða Einars og keypt þá hálfa örku af 50 aura frímerkjum fyrir kr. 300.00 stykkið eða samtals kr. 15.000.00, og hafi ákærði Einar fengið alla fjárhæðina í reiðufé. Ákærði Knud Alfred kveður, að þegar þessi viðskipti fóru fram, hafi hann vitað, að margnefndur vinur ákærða Einars var ákærði Guðbjartur Heiðdal, og hafi ákærði Einar sagt honum það annaðhvort þá eða áður, þegar hann skýrði honum frá því, að vinur hans ætti meira af 40 aura frímerkjum.

Þá kveður ákærði Knud Alfred, að alllöngu síðar og jafnvel seinast í nóvember f. á. hafi hann verið staddur í skrifstofu ákærða Einars og ákærði Guðbjartur Heiðdal þá einnig verið þar. Hafi ákærði Knud Alfred haft þá orð á því, að í gangi

væru einhver 40 aura frímerkji, sem hann hefði ekki fengið, og í því sambandi spurt ákærða Guðbjart Heiðdal að því, hvort hann gæti gert grein fyrir öllum þeim frímerkjum, sem hann (ákærði Knud Alfred) hefði keypt og komin væru frá honum. Ákærði Guðbjartur Heiðdal hafi þá sagzt geta gert það. Kveðst ákærði Knud Alfred ekki hafa haft ástæðu til að vefengja það og það því fremur sem svo háttsettur maður í þjónustu Póst- og símamálastjórnarinnar sem ákærði Einar hefði verið milli- liður viðskiptanna.

Ákærði Knud Alfred kvaðst í lok þessarar yfirheyrslu, sem tók samtals 5 klukkustundir, „nú hafa sagt frá málsatvikum öllum, eins og hann getur sannast og réttast gert“.

Sama dag var ákærði Pétur Eggerz kvaddur fyrir dóminn og vakin athygli hans á ákvæðum 77. gr., 2. mgr., laga nr. 27/1951. Hann kvaðst aldrei hafa tekið frímerkji úr frímerkjageymslunni og engar upplýsingar geta gefið um hvarf á frímerkjum þáan.

Næsta dag, föstudaginn 22. janúar, var ákærði Guðbjartur Heiðdal, kvaddur fyrir dóminn. Tilkynnti dómariinn honum, eins og bókað er í sakadómsbók, að hann væri kvaddur fyrir dóminn vegna grunar á honum um refsiverða hegðun og yrði hann því yfirheyrður sem kærði í málinu. Skýrði dómariinn honum frá ákvæðum 77. gr., 2. mgr., laga nr. 27/1951 um meðferð opinberra mála og las málsgreinina upp í dóminum. Verður nú rakinn í aðalatriðum framburður ákærða Guðbjarts Heiðdals í þetta skipti.

Ákærði Guðbjartur Heiðdal kveðst hafa safnað frímerkjum um 25 ára skeið. Á ófriðarárunum, líklega á árinu 1944, kveðst hann hafa keypt nokkurt magn af ýmiss konar frímerkjum af Sigurði heitnum Baldvinssyni póstmeistara hér í bæ, og hafi sum þeirra verið í heilum örku, og meðal merkjanna hafi verið heil örk eða fyllilega það af hvorri tegund fyrrgreindra 40 aura og 50 aura frímerkja. Nánari atvik að sölu hans (ákærða Guðbjarts Heiðdals) á síðasttöldu merkjunum hafi verið þessi:

Hann heldur, að það hafi verið fyrri hluta sumars 1958, er hann var staddur heima hjá vini sínum ákærða Einari og skoðaði í fyrsta skipti frímerkjasafn hans. Hafi hann séð þar m. a. eitt 40 aura frímerkji og sagt þá við ákærða Einar: „Ég á svona merki,“ en hann minntist þess ekki, að ákærði Einar segði nokkuð við því eða meira væri um merkið talað. Hann hafi einnig séð eitt 50 aura frímerkji í safninu, en ekkert minnzt á það.

Nokkrum dögum síðar hafi hann komið heim til ákærða Einars og haft þá með sér og sýnt honum „fjórblockk“ af 40 aura frímerkjunum, en hann (ákærði Guðbjartur Heiðdal) hafi talið þau vera með beztu merkjum sínum, og hafi honum þá nýlega komið til hugar að skipta á þeim eða jafnvel að selja þau. Þeir hafi ekki verið alveg vissir um gæði merkjanna, og hafi það orðið úr, að þessi fjögur frímerki urðu eftir hjá ákærða Einari, sem ætlaði að afla frekari upplýsinga um þau. Nokkru síðar hafi ákærði Einar skýrt honum frá því, að ákærði Knud Alfred hefði talið, að þetta væru mjög dýrmæt frímerki og gjarnan viljað eignast þau. Hafi ákærði Einar spurt ákærða Guðbjart Heiðdal að því, hvort hann vildi láta ákærða Knud Alfred fá þau í skiptum fyrir önnur frímerki. Hann hafi verið fús til þess og talið upp frímerki, sem hann vantaði og vildi fá í skiptum fyrir „fjórblockkina“. Nokkru síðar og máske í septembermánuði, hafi ákærði Einar sagt honum, að hann væri búinn að skipta við ákærða Knud Alfred á „fjórblockkinni“ og á öðrum tilteknum frímerkjum, innlendum og erlendum, og hafi hann tekið við þeim. Ákærði Guðbjartur Heiðdal kveður, að ákærði Einar hafi enga umbun fengið hjá honum fyrir hjálp hans við frímerkja-skipti þessi, og hafi hann skoðað hana aðeins sem vinargreiða.

Skömmu eftir þetta hafi ákærði Einar talað við hann um það, hvort hann gæti látið af hendi fleiri frímerki, og skömmu síðar hafi hann komið heim til ákærða Einars með eitthvað innan við hálfa örk eða 35—40 stykki af 50 aura frímerkjum, og sagzt vilja fá kr. 300.00 fyrir stykkið. Ákærði Einar hafi tekið við merkjunum, og skömmu síðar hafi hann afhent honum (ákærða Guðbjarti Heiðdal) kr. 10.500.00 í reiðufé sem söluverð þeirra.

Skömmu áður eða síðar hafi ákærði Einar talað við hann um, hvort hann gæti látið af hendi meira af frímerkjum, og nokkru síðar hafi ákærði Einar hringt til hans og skýrt honum frá því, að ákærði Knud Alfred vildj kaupa 40 aura frímerki á kr. 1.550.00 stykkið. Máske nokkrum dögum síðar hafi hann (ákærði Guðbjartur Heiðdal) afhent ákærða Einari 50 40 aura og 25 50 aura frímerki til sölu, og nokkrum dögum síðar hafi ákærði Einar látið hann fá kr. 85.000.00 í reiðufé sem söluverð þeirra.

Þannig kveðst ákærði Guðbjartur Heiðdal hafa á árinu 1958 selt eða látið í skiptum 54 40 aura og 60—65 50 aura frímerki. Þá hafi hann þar að auki selt á s.l. 12 árum um 6 40 aura og 20—25 50 aura frímerki hinum og þessum aðiljum og geti

hann engan þeirra nafngreint. Hann hafi enn í fórum sínum um 40 40 aura og um 10 50 aura frímerki.

Að lokinni þessari yfirheyrslu ákærða Guðbjarts Heiðdals, sem tók samtals tæpar 7 klukkustundir, var hann úrskurðaður í gæzluvarðhald vegna rökstudds grunar um, að hann hefði gerzt sekur um brot gegn 254. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940.

Næsta dag, laugardaginn 23. janúar, var ákærði Einar kvaddur fyrir dóminn. Var hann yfirheyrður sem kærði í málinu og vakin athygli hans á ákvæðum 77. gr., 2. mgr., laga nr. 27/1951. Verður nú rakinn í aðalatriðum framburður hans í þetta skipti.

Ákærði Einar kveðst hafa þekkt ákærða Guðbjart Heiðdal um margra ára skeið og hafi sá maður komið oft heim til hans. Hann kveðst hafa safnað frímerkjum síðan árið 1958 og um vorið eða fyrri hluta sumars f. á. hafi hann sýnt ákærða Guðbjarti Heiðdal frímerkjasafn sitt og bent honum meðal annars á eitt 40 aura frímerki fyrrgreindrar tegundar í því. Ákærði Guðbjartur Heiðdal hafi þá sagzt eiga svona merki og einnig 50 aura frímerki greindrar tegundar.

Nokkru síðar hafi ákærði Guðbjartur Heiðdal sýnt honum „fjór-blokk“ af 40 aura frímerkjum og hafi merkin orðið eftir hjá honum til þess að hann aflaði frekari upplýsinga um þau. Stuttu síðar kveðst ákærði Einar hafa sýnt merkin ákærða Knud Alfred, sem hafi viljað eignast þau í skiptum fyrir önnur frímerki og greiða sem svarar kr. 1.000.00 fyrir stykkið, að því er hann minnir. Ákærði Guðbjartur Heiðdal hafi verið fús til þessa og tilgreint þó nokkur frímerki, sem hann óskaði eftir að fá, og kveðst ákærði Einar hafa í samráði við hann látið einnig fljóta með nokkur frímerki, sem hann sjálfan vantaði. Ákærði Knud Alfred hafi svo fengið „fjór-blokkina“ fyrir þessi frímerki. Ákærði Einar kveður, að milliganga hans um frímerkjaskipti þessi hafi aðeins verið vinargreiði við ákærða Guðbjart Heiðdal, en skipti-merkin, sem hann (ákærði Einar) hafi fengið, hafi hann greitt honum með öðrum merkjum.

Ákærði Einar kveðst hafa sagt ákærða Knud Alfred, að hann hefði fengið „fjór-blokkina“ hjá gömlum vini sínum. Ákærði Knud Alfred hafi þá spurt hann að því, hvort þessi vinur hans ætti ekki meira af 40 aura frímerkjum, og hann þá sagzt ætla að athuga það, og hafi hann síðan talað við ákærða Guðbjart Heiðdal um málið. Nokkru síðar hafi ákærði Guðbjartur Heiðdal sýnt honum 30—40 og, að því er hann minnir, samföst 50

aura frímerki og verið fús til að selja þau, og hafi þá ákærði Einar tekið við þeim. Örstuttu síðar hafi ákærði Knud Alfred komið til hans og keypt merki þessi fyrir um kr. 10.000.00, sem ákærði Einar hafi síðan afhent ákærða Guðbjarti Heiðdal.

Ákærði Knud Alfred hafi síðan spurt ákærða Einar að því hvað eftir annað, hvort hann gæti ekki fengið meira af 40 aura frímerkjum, og hafi hann (ákærði Einar) skýrt ákærða Guðbjarti Heiðdal frá því. Þó nokkru síðar hafi ákærði Guðbjartur Heiðdal komið til hans með um hálfa örk af hvorri tegund 40 aura og 50 aura frímerkja og viljað selja merkin. Ákærði Einar hafi tekið við þeim og skýrt ákærða Knud Alfred frá þessu og sýnt honum þau. Ákærði Knud Alfred hafi innt hann eftir því, hvort þetta væru öll merki þessara tegunda, sem vinur hans hefði undir höndum, og hafi hann þá sagzt ekki vita betur en að svo væri. Hafi svo orðið úr, að ákærði Knud Alfred hafi keypt öll frímerkin. Ákærði Einar kveður, að svo hafi verið um talað, að verð 40 aura merkjanna skyldi vera kr. 1.550.00 stykkið og verð 50 aura merkjanna kr. 300.00 stykkið, en þó standi það fast í minni hans, að ákærði Knud Alfred hafi greitt samtals kr. 80.000.00 fyrir fyrrnefndu merkin og samtals kr. 12.000.00 fyrir þau síðarnefndu. Hann hafi tekið við fjárhæðum þessum í reiðufé og afhent ákærða Guðbjarti Heiðdal þær. Ákærði Einar heldur, að frímerkjasala þessi hafi átt sér stað líklega fyrri hluta ágústmánaðar f. á., og hafi hann enga þóknun fengið fyrir aðstoð sína, sem hann hafi litið á sem vinargreiða við ákærða Guðbjart Heiðdal.

Ákærði Einar kveður, að seint í ágúst eða fyrst í september f. á. hafi ákærði Guðbjartur Heiðdal komið til hans með þó nokkur 40 aura og nokkur 50 aura frímerki svo og nokkur frímerki Kristjáns IX og sagt, að ákærði Knud Alfred gæti fengið tvær síðartöldu frímerkjategundirnar, en hins vegar beðið ákærða Einar um að láta rannsaka fyrsttöldu frímerkin enn betur en gert hefði verið. Ákærði Guðbjartur Heiðdal hafi vitað, að ákærði Einar var um þetta leyti á förum til útlanda, en hann kveðst ekki muna, hvort ákærði Guðbjartur Heiðdal bað hann frekar um að hafa 40 aura merkin með sér til útlanda til rannsóknar þar en að senda þau þangað í pósti til rannsóknar eða láta rannsaka þau í fyrirhugaðri rannsóknarstofu frímerkjafélagsins íslenzka. Ákærði Einar kveðst þó ekkert hafa af þessu gert, heldur látið frímerkin í skáp heima hjá sér, og síðan hafi

pau fallið alveg úr minni hans. Hann hafi síðan farið til útlanda í lok september og verið þar um þriggja vikna skeið.

Líklega í byrjun nóvember f. á. hafi ákærði Knud Alfred skýrt honum frá því, að í umferð væru nú komin 30 40 aura frímerkji og hefði sonur ákærða Einars komið með þau til Sigmundar Kristins Ágústssonar frímerkjakaupmanns. Ákærði Einar kveðst hafa þegar talað við son sinn um þetta og hefði hann (sonurinn) þá viðurkennt að hafa tekið 40 aura og 50 aura frímerkji og fleiri merkji úr skápnum hjá honum og farið með þau til Sigmundar Kristins. Ákærði Einar hafi þá þegar farið til manns þessa, sem hefði skilað honum 40 og 50 aura frímerkjum þeim, sem hann hafði fengið í hendur, að undanskildum tveimur 40 aura merkjum, sem hann hafi með samþykki ákærða Guðbjarts Heiðdals fengið að halda upp í kostnað. Kveður ákærði að Sigmundur Kristinn hafi skilað honum 38 40 aura og 7 50 aura merkjum, sem hann hafi svo skömmu síðar afhent ákærða Guðbjarti Heiðdal ásamt einu 40 aura merkji, sem hann (ákærði Einar) hafi fengið hjá honum um sumarið 1958 í frímerkjasafn sitt í skiptum fyrir önnur frímerkji.

Um svipað leyti eða öllu heldur stuttu síðar hafi ákærði Guðbjartur Heiðdal verið staddur hjá honum í skrifstofu hans. Hafi hann (ákærði Einar) þá beðið ákærða Knud Alfred um að koma til hans og hafi ástæðan verið sú, að ákærði Knud Alfred hafi talið, að hann hefði ekki fengið öll þau 40 aura frímerkji, sem ákærði Guðbjartur hefði átt. Ákærði Knud Alfred hafi komið, og kveðst ákærði Einar hafa kynnt hann fyrir ákærða Guðbjarti Heiðdal, en þeir hafi ekki þekkt áður. Hafi þeir síðan talað almennt, en mjög stutt, um málið, og hafi ákærði Knud Alfred haft orð á því við ákærða Guðbjart Heiðdal, hvort ekki væri allt í lagi eða eðlilegt með 40 aura frímerkjin eða eitthvað á þá leið. Ákærði Guðbjartur Heiðdal hafi þá gefið í skyn, að svo væri. Ákærði Einar heldur, að hann hafi ekki verið búinn, áður en þetta samtal átti sér stað, að segja ákærða Knud Alfred frá því, að margumrædd frímerkji væru frá ákærða Guðbjarti Heiðdal eða að vinur hans væri sá maður.

Ákærði Einar kveðst ekki hafa spurt ákærða Guðbjart Heiðdal að því, hvenær og hjá hverjum hann hefði fengið margumrædd 40 aura og 50 aura frímerkji, fyrr en fyrir um einni viku, en þá hafi hann spurt hann að því, hvar hann hefði fengið þau, vegna þess að hann (ákærði Einar) hafi þá vitað um rann-

sókn lögreglunnar í máli þessu. Ákærði Guðbjartur Heiðdal hafi þá sagzt hafa fengið merkin hjá Sigurði heitnum Baldvinssyni póstmeistara. Kveður ákærði Einar, að sig rámi aðeins mjög óljóst í, að ákærði Guðbjartur Heiðdal hafi einhvern tíma áður minnst á Sigurð heitinn í sambandi við einhver frímerki.

Að lokinni þessari yfirheyrslu ákærða Einars, sem tók samtals 8½ klukkustund, var hann úrskurðaður í gæzluvarðhald vegna rökstudds grunar um, að hann hefði gerzt sekur um brot gegn 254. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940.

Næsta dag, sunnudaginn 24. janúar, kom ákærði Guðbjartur Heiðdal á ný fyrir sakadóm og lýsti hann því þá yfir eftir þriggja klukkustunda yfirheyrslu, að skýrsla hans fyrir rannsóknarlögreglu 15. sama mánaðar og framburður hans í dóminum 23. sama mánaðar væri ekki réttur og vildi hann nú segja allan sannleikann. Gerbreytti hann síðan fyrri framburði sínum í málinu, m. a. á þann veg, að Sigurður heitinn Baldvinsson hefði alls ekki látið hann fá nein 40 aura og 50 aura frímerki, heldur ákærði Einar, og hefði hann beðið hann (ákærða Guðbjart Heiðdal) um að bera rangt í málinu á þann veg, er hann gerði. Ákærði Guðbjartur Heiðdal var nú látinn laus úr gæzluvarðhaldi.

Næsta dag, mánudaginn 25. janúar, var ákærði Einar kvaddur á ný fyrir dóminn og yfirheyrður um málið í 3 stundarfjórðunga. Var honum gerður kunnur hinn breytti framburður ákærða Guðbjarts Heiðdals, og kvaðst hann þá ekki vilja svara því, hvort framburðurinn væri réttur eða rangur, en fór fram á, að yfirheyrslu yrði frestað í tvær klukkustundir. Varð dómariinn við þeim tilmælum, en þegar yfirheyrsla hófst síðan að nýju sama dag, óskaði ákærði Einar eftir því, að yfirheyrslu hans yrði enn frestað þann dag, og varð dómariinn einnig við þeirri ósk.

Næsta dag, þriðjudaginn 26. janúar, var ákærði Einar kvaddur enn fyrir dóminn. Kvaðst hann þá hafa hugsað málið vandlega og lýsti yfir að fyrra bragði, að hann vildi nú segja allan sannleikann. Hafði hann ritað niður frásögn, þar sem hann gerbreytti fyrri framburði sínum í málinu, m. a. á þann veg, að hann hefði með samþykki ákærða Péturs Eggerz tekið eina ör eða 100 stykki af hvorri tegund margnefndra 40 aura og 50 aura frímerkja úr frímerkjageymslu póststjórnarinnar og afhent ákærða Pétri Eggerz síðar óumbeðið kr. 10.000.00 svo og fengið ákærðu Guðbjart Heiðdal og Knud Alfred til að bera rangt um tiltekin atriði í málinu.

Dómariinn gaf nú skipun um að handtaka ákærðu Knud Alfred

og Pétur Eggerz, og voru þeir báðir leiddir fyrir dóminn að kvöldi sama dags.

Ákærði Knud Alfred var yfirheyrður sem „mætti“. Breytti hann að stuttri stundu liðinni skýrslu sinni fyrir rannsóknarlög-reglu 14. sama mánaðar og framburði sínum í dóminum 21. sama mánaðar og viðurkenndi, að ákærði Einar hefði fengið hann til að bera rangt um tiltekið atriði í málinu.

Ákærði Pétur Eggerz var yfirheyrður sem kærði í hálf klukkustund, og vísaði hann til fyrri framburðar síns í dóminum 21. sama mánaðar, en því næst var hann úrskurðaður í gæzluvarðhald vegna grunar um, að hann hefði gerzt sekur um auðgunarbrot samkvæmt XXVI. kafla almennra heningarlaga nr. 19/1940.

Fimmtudaginn 28. janúar var ákærði Pétur Eggerz yfirheyrður á ný. Hann neitaði því eindregið að hafa tekið eða átt þátt í töku nokkurra frímerkja að ófrjálsu úr frímerkjabirgðageymslu póststjórnarinnar eða að vita um að slíkt hefði verið gert. Þá neitaði hann því að hafa tekið við peningum hjá ákærða Einari.

Laugardaginn 30. janúar var ákærði enn yfirheyrður um málið, og hélt hann þá fast við þenna framburð. Síðar sama dag óskaði hann eftir viðtali við dómarann, og á dómþingi, sem haldið var seinna um daginn, kvaðst hann nú vilja segja allan sannleikann. Afhenti hann í dóminum skriflega skýrslu um málsatvik, og var hún í samræmi við það, sem ákærði Einar hafði borið í dóminum 26. sama mánaðar um þátt hans í málinu.

IV. kafla.

Verða nú raktir málavextir í heild samkvæmt endanlegum og samræmdum framburðum ákærðu og því, sem með öðrum hætti er upplýst í málinu.

A. Seinni hluta árs 1958, nokkru eftir að ákærði Einar hafði byrjað söfnun frímerkja, talaði hann við Karl Hjálmarsson, póst- og símaafgreiðslumann í Borgarnesi, um það, hvort hann gæti útvegað honum frímerki, sem hann ætti ekki. Kveðst Karl hafa látið hann fá nokkur íslensk frímerki, en ekki fágæt. Stuttu eftir áramótin 1958—1959, að því er ákærði segir, en seinni hluta árs 1958, að því er Karl minnir, bentu Karl honum á, að póststjórnin ætti birgðir af gömlum íslenskum frímerkjum, og hefðu útlendingar fengið merki úr þeim, og taldi hann ekki ólíklegt, að póststjórnin létu hann fá einnig merki þaðan.

Á þessum tíma var póst- og símamálastjóri erlendis og Egill Sandholt frá starfi vegna veikinda. Sneri ákærði Einar sér þá til

ákærða Péturs Eggerz og bar fram beiðni um að fá frímerki úr frímerkjabirgðum póststjórnarinnar. Ákærði Pétur Eggerz kvaðst þurfa að fá samþykki Egils til þess og talaði við hann um málið. Kvaðst Egill ekki hafa á móti því, að ákærði Einar fengi gefins í safn sitt nokkur gömul merki úr greindum birgðum og til væri eitthvert magn af, en á fjölda merkjanna var ekki minnzt. Kveðst Egill hafa gengið út frá því, að ákærði Einar fengi aðeins örfá frímerki og eitt af hverri tegund svo og að fengið yrði samþykki póst- og símamálastjóra, en minntist ekki á það við ákærða Pétur Eggerz. Næsta eða þar næsta dag skýrði ákærði Pétur Eggerz ákærða Einari frá því, að hann væri búinn að tala við Egil um málið, og að hann hefði fallist á beiðni hans (ákærða Einars) um að fá frímerki úr birgðum póststjórnarinnar.

Stuttu síðar fóru ákærðu Pétur Eggerz og Einar inn í frímerkja-geymslu póststjórnarinnar til að ná í frímerkin. Ákærði Pétur Eggerz tók fram frímerkjaumslögin og afhenti ákærða Einari úr þeim eitt frímerki af hverri tegund, ef eitthvert magn var til af þeim, en neitaði honum um frímerki í nokkrum umslögum, sem hann bað um, vegna þess hve fá stykki voru til af þeim. Jafnframt ritaði ákærði Pétur Eggerz á spjald, sem var í hverju umslagi, um afhendingu merkisins til ákærða Einars og afhendingardag.

Endurskoðunardeild Fjármálaráðuneytisins hefur athugað áritanirnar á nefnd spjöld. Samkvæmt þeim fékk ákærði Einar 28. janúar f. á. samtals 153 frímerki, eitt af hverri tegund og úr sitt hverju umslagi.

Stuttu eftir að ákærði Einar hafði fengið frímerki þessi, tók hann eftir því, að eitt þeirra var rifið og að minnsta kosti eitt þeirra bar þess vott, að það hafði verið áður límt í albúm. Skýrði hann ákærða Pétri Eggerz frá þessu og bað hann um að láta hann fá ógölluð merki í stað merkja þessara. Tók ákærði Pétur Eggerz vel í það.

Mjög stuttu síðar fóru þeir aftur í frímerkjageymsluna, og lét ákærði Pétur Eggerz ákærða Einar fá tvö ógölluð frímerki í stað hinna gölluðu merkja. Barst nú talið að ýmsum frímerkjum og þá sérstaklega að þeim, sem ákærði Einar hafði ekki fengið í geymslunni. Kveðst ákærði Einar munu hafa sagt eitthvað á þá leið, að úr því að hann gæti ekki fengið þessi merki, sem svo lítið væri til af, ætti hann að fá eitthvað af öðrum góðum merkjum í staðinn, og tiltekið marggreind 40 aura og 50 aura frímerki, en hann hafi haft í huga að skipta á þeim og öðrum,

sem hann átti ekki og ákærði Pétur Eggerz gat ekki látið hann fá. Dró ákærði Einar því næst eina örk, þ. e. 100 stykki, af hvorri þessari frímerkjategund úr umslögunum, sem þau voru í. Ákærði Pétur Eggerz sagði þá eitthvað á þá leið, að nú fengi ákærði Einar ekki meira og væri hann þegar búinn að fá nóg. Setti ákærði Pétur Eggerz síðan umslögin, sem hann hafði tekið fram, aftur á sinn stað í læstan skáp.

Auk greindra frímerkja fékk ákærði Einar í þetta skipti frímerki Kristjáns IX, sem voru í loklausum kassa í hillu inni í geymsluherberginu. Sagði ákærði Pétur Eggerz honum, að hann mætti fá nokkuð af þessum merkjum, sem væru rusl. Tók ákærði Einar samanvafða rúllu af þeim, en taldi þau ekki fyrr en síðar, og kveður hann, að þá hafi komið í ljós, að þetta hafi verið 50 þristfrímerki. Hvert þristfrímerki er þrjú 20 aura frímerki, blá að lit, föst saman hlið við hlið, og stendur á miðmerkinu „ÞJÓN-USTA“ í stað „FRÍMERKI“. Póst- og símamálastjóri kveður, að samkvæmt athugun ríkisendurskoðanda vanti 160 þristsamstæður í birgðir póststjórnarinnar, en varlegast þykir að leggja til grundvallar framburð ákærða Einars um það, hve margar samstæður hann fékk í umrætt skipti.

Ákærði lét fyrrgreindar tvær arkir 40 aura og 50 aura frímerkjanna og þristfrímerkin í skáp í skrifstofu heima hjá sér hjá öðrum frímerkjum sínum. Hann kveðst á þessu stigi ekki hafa gert sér grein fyrir verðmæti frímerkja yfirleitt, enda þá aðeins verið búinn að safna frímerkjum í nokkra mánuði.

Síðla vors eða snemma sumars f. á. ákvað hann að fá ákærða Knud Alfred til að ganga úr skugga um, hvort 40 aura frímerkin væru í raun og veru eins verðmikil og greint var í bók Sigurðar Hólm Þorsteinssonar „Íslensk frímerki 1959“, þ. e. kr. 2.000.00 stykkið. Fór hann með fjögur frímerki („fjór-blokk“) úr 40 aura örkinni í skrifstofu sína og sýndi þau ákærða Knud Alfred, sem hélt í fyrstu, að um endurprentuð merki væri að ræða („nytryk“), en lofaði að athuga það nánar. Næsta dag skýrði ákærði Knud Alfred honum frá því, að þetta væru ekki endurprentuð merki („nytryk“), heldur þau „réttu“, og spurði hann að því, hvort hann vildi selja þau. Varð úr, að ákærði Einar lét ákærða Knud Alfred fá þessi fjögur merki í skiptum fyrir önnur frímerki, sem svaraði kr. 6.000.00, að því er ákærði Knud Alfred kveður, en sem svaraði kr. 4.000.00, að því er ákærði Einar man bezt. Ákærði Knud Alfred spurði ákærða Einar að því, hvort hann ætti sjálfur frímerkin fjögur, og kvað hann

svo vera og kvaðst hafa fengið þau hjá vini sínum, gömlum embættismanni, en nefndi ekkert nafn.

Ákærði Einar seldi ákærða Knud Alfred síðan fleiri 40 aura frímerki svo og 50 aura frímerki, og þykir gleggst að greina frá framburði hvors þeirra sérstaklega, sökum þess að þeir eru ekki alveg samhljóða.

Ákærði Knud Alfred hefur haldið fast við fyrri framburð sinn í dóminum 21. janúar þ. á. um þetta efni, þó með þeim breytingum, að hann kveðst ekki hafa keypt 52 heldur 53 40 aura frímerki, að vera meg, að hann hafi keypt lítið eitt færri merki en hálfa örk, er hann keypti 50 aura frímerki í seinna skiptið, og máské hafi það ekki verið fleiri en 45 stykki, og loks að kaup 40 aura og 50 aura frímerkjanna hafi farið þannig fram, að hann spurði ákærða Einar um þau að fyrra bragði. Ákærði Knud Alfred kveður, að kaupverð 40 aura merkjanna hafi verið kr. 1.550.00 stykkið eða 53 merkja kr. 82.150.00 og kaupverð 50 aura merkjanna kr. 300.00 stykkið eða 80 merkja kr. 24.000.00, eða söluverð samtals kr. 106.150.00, miðað við 80 50 aura merki.

Ákærði Einar hefur hins vegar borið það, að fljótlega eftir að hann hafði látið ákærða Knud Alfred fá 40 aura frímerkin fjögur, hafi hann (ákærði Knud Alfred) spurt hann að því, hvort hann gæti ekki útvegað honum fleiri slík merki. Ákærði Einar kvaðst skyldu athuga það og skömmu síðar hafi hann sýnt ákærða Knud Alfred í skrifstofu sinni þó nokkur 50 aura frímerki, en hve mörg muni hann ekki, og hafi orðið úr, að ákærði Knud Alfred hafi keypt þau. Stuttu síðar hafi ákærði Knud Alfred spurt hann að því í skrifstofu hans, hvort hann (ákærði Einar) gæti ekki útvegað honum fleiri 40 og 50 aura frímerki. Kvaðst hann skyldu athuga það, og litlu síðar hafi hann sýnt honum meira af merkjum þessum, sem hann hafði náð í heima hjá sér, og hafi ákærði Knud Alfred keypt þau öll í einu eða tvennu lagi. Ákærði Einar kveðst hafa selt ákærða Knud Alfred, að „fjórblökkinni“ frátalinni, samtals um 53 40 aura frímerki og um 90 50 aura frímerki, og séu þetta þó hámarkstölur. Hann geti ekki munað betur en að söluverð 40 aura merkjanna hafi verið kr. 1.000.00 stykkið eða 53 merkja kr. 53.000.00 og söluverð 50 aura merkjanna kr. 300.00 stykkið eða 90 merkja kr. 27.000.00, eða söluverð samtals kr. 80.000.00, miðað við 90 50 aura merki. Ákærði Einar kveðst hafa sagt ákærða Knud Alfred, er hann seldi honum merki þessi, að hann ætti

pau ekki, heldur fyrrgreindur embættismaður, sem hann nafngreindi þá heldur ekki.

Frekara samræmi hefur ekki fengist milli framburða ákærðu Einars og Knud Alfreds um fjölda og verð frímerkja þessara, en báðum ber þeim saman um, að það hafi verið greitt í reiðufé.

Ákærði Einar kveðst hafa ráðstafað greindum kr. 80.000.00 þannig:

Honum fannst það vera viðeigandi, að ákærði Pétur Eggerz nyti einhvers hluta upphæðarinnar. Lét hann kr. 10.000.00 af henni í umslag og fór með það inn í skrifstofu hans, en hann var þá í næsta herbergi að tala við eitthvert fólk. Það ákærði Einar hann um að koma inn í herbergi sitt, og gerði hann það. Stakk ákærði Einar síðan peningaumslaginu þegjandi og hljóðalaust í jakkavasa hans og kvaddi hann og fór síðan út. Ákærði Pétur Eggerz hefur bætt því við, að ákærði Einar hafi stungið umslaginu í vasa hans með þeim ummælum „að athuga þetta seinna“. Hann kveðst hafa gleymt því fyrst í stað að athuga innihald umslagsins, en er hann gerði það og sá peningana í því, hafi hann í fyrstu ekki skilið, hvers vegna ákærði Einar var að fá honum þá, en síðar hafi honum orðið hugsað til frímerkjanna. Hafi honum dottið fyrst í hug að skila peningunum, ef frímerkjin væru orsök þeirra, og hringt til ákærða Einars, sem svaraði ekki. Ákærði Pétur Eggerz kveður, að freistingin hafi síðan orðið yfirsterkari, og talaði hann aldrei við ákærða Einar um peningana, heldur eyddi hann þeim til eigin þarfa.

Ákærði Einar eyddi öllum hinum hluta greindra kr. 80.000.00, þ. e. kr. 70.000.00, til ýmissa þarfa sinna, og m. a. lét hann ákærða Guðbjart Heiðdal fá afgang þeirra, líklega kr. 27.000.00, í janúar s.l. Kveður ákærði Guðbjartur Heiðdal, að hér hafi verið um endurgreiðslu á lánum að ræða. Nánar aðspurður hefur hann skýrt svo frá, að hann hafi, líklega á árunum 1954 og 1955, veitt ákærða Einari tvö vaxtalaus lán, hvort að fjárhæð kr. 15.000.00, vegna húsbyggingar og bifreiðakaupa hans. Ákærði Einar hafi átt að endurgreiða lánin við hentugleika hans eða þegar ákærði Guðbjartur Heiðdal krefðist endurgreiðslu þeirra, en hann hafi ekki farið að tala um hana fyrr en í desember f. á. Um miðjan janúar s.l. hafi ákærði Einar komið svo til hans, þar sem hann var staddur heima hjá kunningja sínum — og man hann ekki, hvort hann var þá búinn að mæta hjá rannsóknarlögreglu til yfirheyrslu í máli þessu — og afhent honum þá kr. 27.000.00 í reiðufé og sagt um leið: „Nú ætla ég

að láta þig fá peningana“ eða önnur orð sömu merkingar. Fleiri orð hafi ekki farið á milli þeirra, og hafi ákærði Einar svo farið í burtu. Ákærði Guðbjartur Heiðdal kveðst hafa að sjálfsögðu gengið út frá því, að ákærði Einar væri hér að endurgreiða honum fyrrgreind peningalán, og hafi hann samkvæmt því farið með peningana sem löglega eign sína og þessu máli algerlega óviðkomandi.

Ákærði Einar kvaðst í fyrstu hafa afhent ákærða Guðbjarti Heiðdal í janúar s.l. afganginn, eða kr. 27.000.00 til kr. 30.000.00, sem hann átti þá óeyddar af greindum kr. 80.000.00, og hafi það verið í örvæntingu til að styrkja hinn tilbúna framburð þeirra, sbr. nánar um það atriði síðar í þessum kafla. Síðar og eftir að honum var gerður kunnur fyrrgreindur framburður ákærða Guðbjarts Heiðdals um þetta efni, hefur hann ekki vefengt þann framburð, en telur þó, að ákærði Guðbjartur Heiðdal hafi í ágúst f. á. byrjað að inna hann eftir endurgreiðslu lánanna. Hefur ákærði Einar ekki vefengt, að ákærði Guðbjartur Heiðdal hafi talið, að hann væri með afhendingu peningaupphæðarinnar til hans að endurgreiða honum greind lán.

S.l. sumar og líklega í júní, að því er ákærði Guðbjartur Heiðdal hefur borið, sýndi ákærði Einar honum frímerkjasafn sitt á heimili sínu og benti honum m. a. á 40 aura og 50 aura frímerki í safninu. Spurði ákærði Einar hann að því, hvort hann ætti merki þessi, og svaraði hann því neitandi. Í þetta sama skipti eða stuttu síðar skýrði ákærði Einar honum frá því, að hann gæti fengið fyrrgreind frímerki hjá manni, sem hann nafngreindi ekki, og nokkru síðar seldi hann (ákærði Einar) honum á heimili sínu eitt 40 aura frímerki á kr. 2.000.00 og eitt 50 aura frímerki á kr. 500.00 og lét hann fá nokkur verðlítill merki að auki í kaupbæti eða að gjöf. Ákærði Einar leyndi ákærða Guðbjart Heiðdal því, hvar eða með hverjum hætti hann fékk frímerkin.

Um svipað leyti og þessi kaup fóru fram, lét ákærði Einar Reyni Ástþórsson húsgagnasmíðanema, Lynghaga 17, hér í bæ, fá eitt 50 aura frímerki í skiptum fyrir önnur frímerki, að fjárhæð kr. 500.00. Ákærði Einar leyndi hann því, hvar eða með hverjum hætti hann fékk frímerkið.

Í lok september fór ákærði Einar til útlanda, og nokkru eftir að hann kom heim aftur, að þremur vikum liðnum, skýrði ákærði Knud Alfred honum frá því, að hann hefði heyrt, að

sonur hans (ákærða Einars) hefði farið með þó nokkur 40 aura frímerkji til Sigmundar Kristins Ágústssonar frímerkjakaupmanns. Ákærði Einar talaði þegar við son sinn, Valdimar Einarsson símamann, Lynghaga 17, hér í bæ, um þetta, og kvaðst hann þá hafa tekið nokkur frímerkji úr skáp í skrifstofu ákærða Einars og farið með þau til Sigmundar Kristins og væru þau þar. Ákærði Einar fór þá til Sigmundar Kristins, sem staðfesti þessi ummæli Valdimars, og næsta dag afhenti Sigmundur Kristinn ákærða Einari 38 40 aura og 7 50 aura frímerkji, en ákærði féllst á, að hann héldi tveimur 40 aura frímerkjum, sem ekki eru talin með frímerkjunum 38, fyrir fyrirhöfn sína og kostnað.

Eftir þetta geymdi ákærði Einar 40 aura og 50 aura frímerkjin í skápnum heima hjá sér og reyndi ekki að selja þau.

B. Svo gerðist það fyrir hádegi laugardaginn 9. janúar s.l., að ákærði Pétur Eggerz kom í skrifstofu ákærða Einars og skýrði honum frá því, að póst- og símamálastjóri hefði óskað eftir því, að rannsókn færi fram út af 40 aura og 50 aura frímerkjunum. Kveður ákærði Einar sér hafa orðið mjö hverft við.

Eftir hádegi eða að kvöldi sama dags hittust ákærðu Einar og Guðbjartur Heiðdal. Ákærði Einar bar það fyrst, að hann hefði hringt í ákærða Guðbjart Heiðdal, þar sem hann var staddur hjá vini sínum hér í bænum, og náð í hann þar, en síðar hefur hann ekkert haft að athuga við þann framburð ákærða Guðbjarts Heiðdals, að hann hafi komið heim til ákærða Einars. Ákærði Einar skýrði honum frá því, að hann væri í vandræðum út af nokkrum 40 aura og 50 aura frímerkjum. Voru það þau merki, sem hann hafði ekki þegar látið af hendi. Ákærði Guðbjartur Heiðdal kveður, að ákærði Einar hafi jafnframt getið þess, að Sigmundur Kristinn Ágústsson frímerkjakaupmaður hefði hringt í hann og sagt honum, að hann væri með nokkur frímerkji, sem Valdimar sonur hans hefði komið með til hans, en þetta kveður ákærði Einar vera missögn, því að hann hafi farið að fyrra bragði til Sigmundar Kristins, sbr. það, sem áður var greint. Ákærði Einar bað ákærða Guðbjart Heiðdal um að taka við greindum frímerkjum og geyma þau. Tók ákærði Guðbjartur Heiðdal við þeim, og voru það 40 40 aura og 7 50 aura frímerkji. Litlu síðar sama dag fór ákærði Einar heim til ákærða Guðbjarts Heiðdals að Vatnsenda og bað hann um, ef hann yrði um það spurður, að segjast eiga frímerkji þessi, svo og að segja, að ákærði Einar hefði fengið hjá

honum slík merki. Lofaði ákærði Guðbjartur Heiðdal að gera þetta, og kveður hann sér ekkert athugavert hafa fundizt við það, og hafi hann spurt ákærða Einar einskis.

Síðar sama dag eða þá um kvöldið hringdi ákærði Einar heim til ákærða Knud Alfred og bað hann um að koma út í bifreið hans þar fyrir utan húsið, og gerði hann það. Skýrði ákærði Einar honum frá því, að komið væri til vandræða út af 40 aura og 50 aura frímerkjunum, sem hann hefði keypt. Ákærði Knud Alfred kveðst hafa spurt hann að því, hvað um væri að vera. Ákærði Einar hafi þá sagt honum, að búið væri að kæra mál þetta og farið væri að telja frímerkjabirgðir póstsins og myndi mörg frímerkji vanta í þær. Jafnframt hafi hann minnst á ákærða Guðbjart Heiðdal í þessu sambandi og að allt væri í lagi með hann. Kveður ákærði Knud Alfred sig minna það fastlega, að ákærði Einar hafi þá verið búinn einhvern tíma áður, en þó eftir að hann keypti 40 aura og 50 aura frímerkin, að gefa honum óbeint í skyn, að ákærði Guðbjartur Heiðdal væri þessi eldri embættismaður, sem hann (ákærði Einar) hefði fengið frímerkin frá og hefði átt þau. Ákærði Einar hefur ekkert haft við þenna framburð ákærða Knud Alfred að athuga og kveðst hafa viljað, að ákærði Knud Alfred hitti mann þann, sem hann (ákærði Einar) hefði fengið frímerkin hjá, og hefði ákærði Knud Alfred verið til í það.

Um kvöldið sama dag hringdi ákærði Einar einnig heim til ákærða Péturs Eggerz og bað hann um að koma út í bifreið hans þar fyrir utan húsið, og gerði hann það. Ákærði Einar spurði hann frekar um málið, og sagði ákærði Pétur Eggerz þá, að líklega hefði verið beiðzt rannsóknar á fleiri merkjum en 40 aura og 50 aura frímerkjunum. Ákærði Einar kveðst hafa skýrt honum frá því, að ákærði Guðbjartur Heiðdal hefði lofað honum (ákærða Einari) því að segjast hafa átt 40 aura og 50 aura frímerkin. Ákærði Pétur Eggerz kveðst hafa nú séð í hendi sinni þá aðstöðu, sem hann var í, og í stað þess að skýra póst- og símamálastjóra frá öllum atvikum, hafi hann fallizt á í þessu samtali hans og ákærða Einars, að láta sem hann vissi ekkert um greind frímerkji og hefði aldrei afhent honum önnur frímerkji en þau, sem hann (ákærði Pétur Eggerz) hafði skráð á spjöldin í frímerkjaumslögnum.

Um hádegisbil næsta dag, sunnudaginn 10. janúar s.l., hittust ákærðu Einar og Guðbjartur Heiðdal, og hringdi sá fyrrnefndi heim til ákærða Knud Alfred og kvað ákærða Guðbjart Heiðdal

vera staddan hjá sér og spurði hann (ákærða Knud Alfred) að því, hvort þeir mættu ekki koma í bifreið til hans. Féllst ákærði Knud Alfred á það, og fóru ákærðu Einar og Guðbjartur Heiðdal síðan til hans, og kom hann út í bifreiðina til þeirra. Ákærði Einar sagði við ákærða Knud Alfred, að hér væri maðurinn, sem hann hefði fengið 40 aura og 50 aura frímerkinn hjá, og þekktust ákærðu Guðbjartur Heiðdal og Knud Alfred þá í sjón. Ræddu þeir þrír síðan um yfirheyrslu þá, sem standa myndi fyrir dyrum út af frímerkjum þessum. Ákærði Knud Alfred kveður, að ákærði Einar hafi farið fram á það við hann, að hann bæri í yfirheyrslu, að hann hefði keypt þessi frímerki sjálfur af ákærða Guðbjarti Heiðdal, enda hefði sá maður verið eigandi þeirra og hann (ákærði Einar) verið milligöngumaður um sölu þeirra eða með öðrum orðum að „kúpla sér út úr málinu“, eins og ákærði Einar hafi komið að orði. Ákærði Knud Alfred kveðst hafa neitað þessu. Ákærðu Einar og Guðbjartur Heiðdal muna ekki eftir einstökum orðaskiptum þeirra, en sá fyrrnefndi kveður, að þessi framburður ákærða Knud Alfred sé efnislega réttur. Á hinn bóginn fékk ákærði Einar ákærðu Guðbjart Heiðdal og Knud Alfred í þetta skipti til að fallast á, að þeir bæru í væntanlegri yfirheyrslu út af fyrrgreindum frímerkjum, að þeir þrír hefðu hitzt í nóvember f. á. í skrifstofu ákærða Einars og að ákærði Knud Alfred hefði þá spurt ákærða Guðbjart Heiðdal að því, hvort hann gæti gert grein fyrir frímerkjum þeim, sem hann hefði keypt og komin væru frá honum, og að ákærði Guðbjartur Heiðdal hefði þá sagzt geta gert það, sbr. framburði ákærðu Einars og Knud Alfred, sem raktir eru í III. kafla hér að framan, um mót þeirra þriggja líklega í nóvember f. á., en mót þetta átti sér aldrei stað, og var framburður þeirra um það efni tilbúningur einn. Það, sem nú var sagt, er sannað með framburðum ákærðu Einars og Knud Alfred, en ákærði Guðbjartur Heiðdal man atvik aðeins óljóst, en kveður, að meginatriðið í umræðum þeirra, sem ákærði Einar hafði frumkvæðið að, hafi verið að láta líta svo út, að umrædd frímerki væru komin frá ákærða Guðbjarti Heiðdal.

Ákærði Guðbjartur Heiðdal hefur borið það, að örstuttu eftir áðurgreint mót 10. janúar s.l. hafi ákærði Einar hringt til hans og beðið hann um að koma heim til hans, og það hafi hann gert að kvöldi sama dags. Ákærði Einar hafi þá skýrt honum frá því, að nauðsynlegt væri að framburðir þeirra beggja yrðu samhljóða, ef til yfirheyrslu kæmi, og sagt honum síðan, hvernig

framburðir þeirra skyldu vera, og hafi það einmitt verið framburður hans (ákærða Guðbjarts Heiðdals) í sakadómi 22. janúar s.l. Ákærði Guðbjartur Heiðdal kveðst fáeinum dögum síðar hafa verið yfirheyrður af rannsóknarlögreglunni, og á tímabilinu frá því það gerðist og þar til hann var kvaddur fyrir sakadóm, hafi þeir hitzt í tvö skipti til að ræða málið og samræma framburð sinn. Í fyrra skiptið hafi hann komið heim til ákærða Einars að beiðni hans (ákærða Einars), og í seinna skiptið hafi ákærði Einar komið heim til hans. Ákærði Einar hefur ekkert sérstakt haft við þenna framburð ákærða Guðbjarts Heiðdals að athuga og kveður hann efnislega réttan. Þeir muna ekki, hvor þeirra nefndi Sigurð heitinn Baldvinsson fyrr á nafn, en eru sammála um, að hér hafi nokkrir menn komið til greina og hafi orðið úr, að nafn Sigurðar varð fyrir valinu.

Ákærði Knud Alfred hefur borið það, að stuttu fyrir miðnætti einum til tveimur dögum eftir áðurgreint mót hinna þriggja ákærðu 10. janúar s.l. hafi ákærði Einar komið heim til hans og rætt enn við hann um málið. Hafi ákærði Einar endurtekið þá beiðni sína, að hann bæri það í yfirheyrslu, að hann hefði keypt frímerkin af ákærða Guðbjarti Heiðdal persónulega og minnst ekki á nafn hans (ákærða Einars). Ákærði Knud Alfred kveðst hafa neitað þessu á ný. Enn fremur hafi ákærði Einar farið fram á það í þessu samtali, að hann bæri það í yfirheyrslu, að hann hefði keypt frímerkin fyrir lægra verð en hann gaf raunverulega fyrir þau, og hafi ákærði Einar sagzt vera að fara fram á þetta að beiðni ákærða Guðbjarts, til þess að útsvar hans yrði ekki eins hátt og ella. Ákærði Knud Alfred kveðst einnig hafa neitað þessu. Hafi svo slitið tali þeirra og ákærði Einar farið í burtu og þeir ekki hitzt eftir það.

Ákærði Einar kveðst ekki minnst þess að hafa ítrekað við ákærða Knud Alfred þá beiðni, að hann bæri í yfirheyrslu, að hann hefði keypt frímerkin beint af ákærða Guðbjarti Heiðdal, en hefur að öðru leyti ekkert sérstakt haft við framburð ákærða Knud Alfred að athuga.

Ákærði Einar kveður, að alger örvænting hafi gripið hann, þegar hann frétti, að fram væri komin beiðni um rannsókn út af 40 aura og 50 aura frímerkjunum, og hafi hann þá leiðzt út í það að fá ákærðu Guðbjart Heiðdal og Knud Alfred til að bera rangt um málið í yfirheyrslu hjá sakadómara. Þeim ber báðum saman um, að ákærði Einar hafi ekki minnst á, hvers eðlis yfirheyrslan væri, hvort hún væri hjá lögreglu eða fyrir dómi.

Ákærða Einar minnir, að hann hafi afhent ákærða Guðbjarti Heiðdal áðurgreind frímerki Kristjáns IX, og hafi það verið um leið og hann afhenti honum 40 aura og 50 aura frímerkin 9. janúar s.l. Ákærði Guðbjartur Heiðdal man ekki til þess, að ákærði Einar hafi afhent honum merki þessi, og hefur ekki tekizt þrátt fyrir sampröfun að fá frekara samræmi milli framburða þeirra um þetta atriði. Leit að merkjum þessum hefur ekki borið árangur og er ekki vitað, hvað um þau hefur orðið.

Ákærði Einar kveðst aldrei hafa sagt ákærða Knud Alfred frá því, hvaðan 40 aura og 50 aura frímerkin voru raunverulega komin.

Ákærði Guðbjartur Heiðdal kveðst aldrei hafa vitað frekara um frímerki þau, sem mál þetta snýst um, og hafi hann aldrei spurt ákærða Einar nokkurrar spurningar í sambandi við það. Þá kveðst hann aldrei hafa tekið við peningum eða annarri umbun frá ákærða Einari vegna máls þessa, og það, sem hann gerði, hafi aðeins verið vinargreiði við hann (ákærða Einar).

V. kafli.

Verða nú rakin afdrif 40 aura og 50 aura frímerkjanna samkvæmt því, sem fram hefur komið í málinu, svo og skil þeirra.

A) Ákærði Guðbjartur Heiðdal hefur skilað þeim $40 + 1 = 41$ 40 aura merkjum og $7 + 1 = 8$ 50 aura merkjum, sem hann fékk í hendur.

B) Áðurgreindur Reynir Ástþórsson, sem fékk 1 50 aura merki hjá ákærða Einari í skiptum fyrir önnur merki, að fjárhæð kr. 500.00, hefur skilað því merki.

C) Ákærði Knud Alfred hefur skilað 14 40 aura merkjum og 58 50 aura merkjum.

Hann seldi 40 aura og 50 aura merki, eins og hér segir:

1. Sigmundur Kristinn Ágústsson keypti 10 50 aura merki. Samkvæmt reikningum, sem lagðir hafa verið fram í málinu, dskj. nr. 18—20, hefur hann keypt 2 merki 21. júní f. á., 4 merki 24. júní f. á. og 4 merki 3. september f. á. á kr. 600.00 stykkið. Hann hefur skilað 4 af merkjum þessum, og 1 merki gaf hann Bjarna syni sínum, Stórholti 33, hér í bæ, og hefur sá maður skilað því. Þá kveðst Sigmundur Kristinn hafa selt mönnum, sem hann viti engin deili á, hin 50 aura merkin 5, og hafa þau ekki komið í leitirnar. Hann hefur skilað öðru 40 aura merkinu, sem hann fékk hjá ákærða Einari. Hitt 40 aura merkið seldi hann Haraldí Salómonssyni pípulagningameistara, Laugavegi 70, hér í

bæ, á kr. 3.000.00, og hefur sá maður skilað því, eftir að úrskurður um leit að merkinu í híbýlum hans hafði verið uppkveðinn.

2. Áðurgreindur Ingólfur Páll Steinsson keypti 2 40 aura merki á kr. 4.000.00 stykkið, og að því er hann telur eiginlega í umboðssölu, og einnig keypti sami maður 1 50 aura merki. Hann seldi Björgólfi Bachmann aðalféhirði, Öldugötu 28, og Þórarni Óskarssyni fulltrúa, Hjarðarhaga 36, báðum hér í bæ, sitt hvort 40 aura merkið á kr. 4.400.00 stykkið og afhenti Nirði Snæhólm lögreglumanni, Þinghólsbraut 11 B, Kópavogi, 50 aura merkið í skiptum fyrir önnur merki að verðmæti kr. 1.000.00, að því er Njörður telur. Öllum þessum þremur merkjum hefur verið skilað.

3. Guðmundur Andrésson gullsmiður, Laugavegi 50, hér í bæ, keypti 1 40 aura merki á kr. 2.500.00, og hefur hann skilað því.

4. Áðurgreindur Magnús Andrésson keypti 1 40 aura merki á kr. 3.000.00, og hefur hann skilað því.

5. Áðurgreindur Ingimar Brynjólfsson keypti 1 40 aura merki á kr. 3.000.00, og hefur hann skilað því.

6. Edwin Morris Solter slökkviliðsmaður, Faxabraut 27, Keflavík, keypti 1 40 aura merki á kr. 3.000.00, að því er ákærði Knud Alfred kveður, og hefur Solter skilað merkinu.

7. Karl Þorsteins ræðismaður, Hagamel 12, hér í bæ, keypti 4 50 aura merki („fjórðblokk“) á kr. 2.500.00, og hefur hann skilað þeim.

8. Örn Friðriksson sóknarprestur, Skútustöðum, Þingeyjar-sýslu, keypti 1 50 aura merki á kr. 700.00, að því er hann kveður, og hefur hann skilað því.

9. Frimärkshuset A/B í Stokkhólmi keypti 37 40 aura merki og 4 50 aura merki. Samkvæmt reikningum, sem lagðir hafa verið fram í málinu, dskj. nr. 93—96, hefur fyrirtæki þetta keypt 27. júní f. á. 4 40 aura merki („fjórðblokk“) á sænskar kr. 1.500.00, 7. júlí f. á. 4 50 aura merki („fjórðblokk“) á sænskar kr. 400.00, 31. ágúst f. á. 3 40 aura merki á sænskar kr. 1.125.00 og 2. október f. á. 30 40 aura merki á sænskar kr. 10.000.00, eða með öðrum orðum keypt 40 aura merkin á samtals sænskar kr. 12.625.00 og 50 aura merkin á samtals sænskar kr. 400.00. Engu þessara merkja hefur verið skilað.

10. Torsten Pettersson í Malmslätt í Svíþjóð keypti 2 50 aura merki. Samkvæmt reikningum, sem lagðir hafa verið fram í málinu, dskj. nr. 97—98, hefur hann keypt annað merkið 2. októ-

ber f. á., en hitt merkið 23. sama mánaðar, á sænskar kr. 75.00 stykkið. Hvorugu merkinu hefur verið skilað.

Ákærði Knud Alfred kveður, að dagsetningar reikninganna á dskj. nr. 93—98 merkji dag þann, sem frímerkin voru send héðan af landi brott.

Þá kveður hann, að 1. marz s.l. hafi hann verið búinn að fá sem svarar sænskum kr. 2.000.00 — kr. 3.000.00 af söluverði merkjanna í 9.—10. lið, en ekki í reiðufé, heldur í erlendum frímerkjum og frímerkjaalbúnum.

Í IV. kafla hér að framan er rakið, að framburðir ákærðu Einars og Knud Alfred um, hvað hinn fyrrnefndi seldi hinum síðarnefnda mörg 50 aura frímerki, eru ekki alveg samhljóða, og munar þar allt að 10 stykkjum. Er ekkert frekara vitað, hvað af merkjum þessum hefur orðið.

Fram skal tekið, að ríkisendurskoðandi og póst- og símamálastjóri hafa talið afhendingu fyrrgreindra 153 frímerkja 28. janúar f. á. til ákærða Einars óheimila, og samkvæmt kröfu þeirra hefur þessum frímerkjum, sem sakadómur tók í vörzlur sínar, verið skilað aftur, en eins og ákæruskjal ber með sér, hefur eigi verið ákært út af þeim.

VI. kafli.

Ákærði Einar Pálsson hóf starf hjá bæjarsímanum í Reykjavík 9. júlí 1931 sem verklegur aðstoðarmaður, en í ársbyrjun 1933 varð hann tæknilegur starfsmaður við sjálfvirku stöðina og gegndi því starfi til 17. maí 1936, er hann fékk frí frá störfum til að stunda nám í símtækni í Noregi. Hann kom aftur í þjónustu Landssímans 16. janúar 1939 og var skipaður símvirki hjá stofnuninni í byrjun ársins 1940. Hinn 1. nóvember sama ár varð hann verkstjóri á radióverkstæði Landssímans. Hinn 1. október 1943 var hann ráðinn umsjónarmaður bæði með stutthylgjustöð Landsímans og með útvarpsstöðinni á Vatnsendahæð samkvæmt samkomulagi við Ríkisútvarpið. Hann sagði upp stöðu sinni og hvarf frá starfi hjá Landssímanum 1. júní 1946, en kom aftur í þjónustu hans 1. september sama ár og starfaði við tæknideild símans að flugfjarskiptamálum. Hinn 1. október 1947 var hann skipaður skrifstofustjóri aðalskrifstofu Landssímans, en með lögum nr. 92/1955 var starfsheiti þessu breytt í „forstöðumaður rekstrardeildar“ Landssímans. Með bréfi póst- og símamálaráðherra, dags. 27. janúar s.l., var ákærða Einari vikið frá starfi, þar til öðruvísi kynni að verða ákveðið, og með bréfi sama aðilja, dags. 23. marz

s.l., var honum vikið úr stöðu sinni frá og með 24. sama mánaðar vegna máls þessa.

Ákærði Pétur Eggerz Pétursson var fyrst ráðinn til póstmála-stofunnar 1. júní 1956 samkvæmt auglýsingu eftir viðskiptafræðingi og vann þá við skýrslugerðir og ýmis störf, sem honum voru falin. Hann var skipaður póstmálafulltrúi frá 1. desember 1957, og með bréfi, dags. 13. janúar f. á., var honum jafnframt því starfi falið „að sjá um daglega stjórn póstmálastofunnar og önnur aðkallandi mál á vegum póstritara, á meðan hann er fjarverandi sökum langvarandi veikinda, en þó skal haft samráð við hann um stærri mál, ef unnt er“. Með bréfi póst- og símamálaráðherra, dags. 23. marz s.l., var honum vikið úr stöðu sinni frá og með 24. sama mánaðar vegna máls þessa. Með stefnu, dags. 31. marz s.l., höfðaði ákærði Pétur Eggerz mál á hendur fjármálaráðherra f. h. ríkissjóðs, meðal annars til greiðslu „skaðabóta vegna ólög-mætrar brottvikningar úr starfi, að upphæð kr. 149.040.00“ ... „með 10% ársvöxtum frá 24. marz 1960 til greiðsludags auk máls-kostnaðar að skaðlausu“. Mál þetta er rekið fyrir bæjarþingi Reykjavíkur, og var seinast veittur frestur í því til öflunar gagna til 13. september næstkomandi.

Ákærði Guðbjartur Heiðdal Eiríksson stundaði nám árin 1942—1943 í loftskýtafræðum hjá Landssíma Íslands. Árið 1943 varð hann starfsmaður í útvarpsstöðinni á Vatnsenda. Var hann ráðinn stöðvarvörður þar frá 1. marz 1944 og skipaður stöðvarstjóri frá 1. október 1945 og gegnir því starfi enn.

Ákærði Knud Alfred Hansen var símritari á Seyðisfirði hjá Mikla norræna ritsímafélaginu árið 1922—1926. Hinn 1. október 1929 var hann skipaður símritari við ritsímann í Reykjavík, og hefur hann starfað þar síðan, frá því 1. október 1930 sem símrit-aravarðstjóri og frá 1. janúar 1951 sem yfirvarðstjóri. Með bréfi Póst- og símamálastjórnarinnar, dags. 7. apríl s.l., var ákærða Knud Alfred vikið frá starfi um stundarsakir frá og með 8. sama mánaðar vegna máls þessa.

Samkvæmt upplýsingum Póst- og símamálastjórnarinnar var ákærði Einar hvorki yfirmaður ákærða Péturs Eggerz né ákærða Knud Alfred. Ákærði Pétur Eggerz heyrði undir forstöðumann póstmálastofunnar (Egil Sandholt), sem stendur aftur beint undir póst- og símamálastjóra. Ákærði Knud Alfred heyrði undir rit-símastjóra (Ólaf Kvaran), sem stendur aftur beint undir póst- og símamálastjóra. Póst- og símamálastjórnin kveður, að því megi segja, að ákærði Pétur Eggerz hafi ekki á neinn hátt verið háður

ákærða Einari í starfi og ákærði Knud Alfred ekki beinlínis heldur, þótt eðlilegt væri, að hann tæki tillit til álits ákærða Einars sem háttsetts starfsmanns Landssímans um „principmál“ í stofnuninni í fjarveru ritsímastjórans. Ákærði Guðbjartur Heiðdal var á tímabilinu frá 1. október 1943 til 1. júní 1948 sem starfsmaður Ríkisútvarpsins undirmaður ákærða Einars, þar sem honum hafði þá verið falin umsjón bæði með stuttbylgjustöð Landssímans og útvarpsstöðinni, svo sem fyrr getur í þessum kafla.

VII. kafla.

A. Kemur þá til athugunar og úrlausnar, hvort ákærðu hafa gerzt sekir um háttsemi þá og brot á lagagreinum þeim, sem í ákæruskjali greinir.

I. Ákærði Pétur Eggerz hafði vegna póstmálastarfa síns lykla að frímerkjageymslu póststjórnarinnar, þar sem geymd voru frímerki þau, sem ákært er út af í máli þessu, svo og fjölmörg önnur gömul íslensk frímerki. Voru frímerki þessi því í vörzlum hans, og hlaut bæði honum og ákærða Einari að vera ljóst, að þau voru eða gátu verið næsta torgæt og verðmæt. Upplýst er í málinu, að ákærði Pétur Eggerz hafði enga heimild til þess að láta af hendi við ákærða Einar margnefndar tvær arkir 40 aura og 50 aura frímerkja og 50 þristfrímerki Kristjáns IX úr greindum frímerkjabirgðum í geymslunni, og hlaut þeim báðum að vera það ljóst, þegar ákærði Einar tók frímerkin þaðan, að ákærða Pétri Eggerz ásjáandi og með samþykki hans. Ákærða Pétri Eggerz var þá kunnugt um, að ákærði Einar safnaði frímerkjum, og kveðst sá síðarnefndi munu hafa sagt í þetta skipti eitthvað á þá leið, að úr því að hann gæti ekki fengið tiltekin frímerki, sem svo lítið væri til af, ætti hann að fá eitthvað af öðrum góðum merkjum í staðinn, og tiltekið 40 aura og 50 aura frímerkin, sem hann hafi haft í huga að skipta á og öðrum, sem hann átti ekki. Ákærða Pétri Eggerz var því ljóst, að ákærði Einar ætlaði sér að slá eign sinni á frímerkin. Þegar ákærði Einar hafði svo þó nokkrum mánuðum seinna selt megnið af frímerkjunum fyrir, að því er hann telur, kr. 80.000.00, fannst honum það viðeigandi, að ákærði Pétur Eggerz nyti einhvers hluta af upphæðinni og lét hann fá orðalaust kr. 10.000.00 af henni. Ákærði Pétur Eggerz hefur viðurkennt, að honum hafi orðið hugsað til fyrrnefndra frímerkja í sambandi við þessar 10 þúsund krónur, en eigi að síður freistaðist hann til að eyða þeim til þarfa sinna.

Samkvæmt því, sem nú var greint, og að öðru leyti með til-

vísun til málavaxta, eins og þeir hafa verið raktir í I.—IV. kafla hér að framan, verður dómurinn að telja, að ákærði Pétur Eggerz hafi með háttsemi sinni, sem rétt er lýst í I. kafla aðalákæruskjals, dags. 15. júní s.l., gerzt ekki aðeins sekur um brot í opinberu starfi heldur einnig um auðgunarbrot. Þykja þessi brot ákærða Péturs Eggerz varða við 247. gr., 1. mgr., og 138. gr. almennra hegningarlaga nr. 19 12. febrúar 1940.

Ákærði Einar hafði ekki lykla að frímerkjageymslu póststjórnarinnar og hafði því ekki í vörzlum sínum frímerki þau, sem ákært er út af í málinu, en vegna stöðu sinnar fékk hann að fara inn í geymsluna og hafa frímerkin á brott með sér þaðan. Samkvæmt þessu og því, sem fyrr var sagt í þessum kafla, svo og að öðru leyti með tilvísun til málavaxta, eins og þeir hafa verið raktir í I.—IV. kafla hér að framan, telur dómurinn, að ákærði Einar hafi með atferli sínu, sem rétt er lýst í I. kafla aðalákæruskjals, gerzt brotlegur gegn 247. gr., 1. mgr., sbr. 22. gr., 1. mgr., svo og 138. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940.

II. S.l. sumar keypti ákærði Guðbjartur Heiðdal af ákærða Einari eitt 40 aura og eitt 50 aura frímerki, og var honum þá ókunnugt um, hvar eða með hverjum hætti ákærði Einar hafði fengið þau. Eins og nánar er rakið í IV. kafla hér að framan, skýrði ákærði Einar honum frá því 9. janúar s.l., að hann væri í vandræðum út af nokkrum 40 aura og 50 aura frímerkjum, og hefði Sigmundur Kristinn Ágústsson frímerkjakaupmaður sagzt vera með nokkur frímerki, sem Valdimar sonur hans (ákærða Einars) hefði komið með til hans. Það hann ákærða Guðbjart Heiðdal um að taka við merkjum þessum og geyma þau. Tók hann við þeim, og voru það 40 40 aura frímerki og 7 50 aura frímerki úr margnefndum tveimur frímerkjaörkum. Litlu síðar sama dag það ákærði Einar hann um, ef hann yrði um það spurður, að segjast eiga frímerki þessi og að segja, að ákærði Einar hefði fengið hjá honum slík frímerki. Lofaði ákærði Guðbjartur Heiðdal að gera þetta. Næsta dag fékk ákærði Einar hann jafnframt til að fallast á að bera í væntanlegri yfirheyrslu út af greindum frímerkjum, að þeir tveir og ákærði Knud Alfred hefðu hitzt í nóvember f. á. og að ákærði Guðbjartur Heiðdal hefði þá sagzt geta gert grein fyrir frímerkjum þeim, sem ákærði Knud Alfred hefði keypt og komin væru frá honum. Örstuttu síðar skýrði ákærði Einar ákærða Guðbjarti Heiðdal frá því, að nauðsynlegt væri, að framburður þeirra yrði samhljóða, ef til yfirheyrslu kæmi, og sagði honum síðan, hvernig framburðurinn skyldi vera.

Hittust þeir enn í tvö skipti til að samræma framburðinn, áður en þeir mættu í sakadómi. Var þetta framburður ákærða Guðbjarts Heiðdals hjá rannsóknarlögreglu 15. janúar s.l. og í sakadómi 22. sama mánaðar, sem rakinn er í II.—III. kafla hér að framan, sbr. 1. tölulið í II. kafla aðalákæruskjals.

Samkvæmt framansögðu verður dómurinn að líta svo á, að ákærða Guðbjarti Heiðdal hafi átt eða jafnvel hlotið að vera það ljóst, þegar hann tók við fyrrnefndum frímerkjum til geymslu 9. janúar s.l., og að hann hafi hlotið að vita það næsta dag, að ákærði Einar var ekki vel að merkjunum kominn. Eigi að síður geymdi ákærði Guðbjartur Heiðdal þau fram til 24. sama mánaðar, en þá sagði hann til þeirra. Hefur hann með þessu atferli sínu gerzt brotlegur gegn 254. gr., 1. mgr., sbr. 247. gr., 1. mgr., almennta hegningarlaga nr. 19/1940, eins og í framhaldsákæruskjali, dags. 26. f. m., er talið, og var þetta brot hans þegar fullframið, að minnsta kosti 5 dögum áður en hann var yfirheyrður í fyrsta skipti um málið.

Þessi niðurstaða leiðir til þess, að ákærði Guðbjartur Heiðdal nýtur ákvæða 143. gr., 1. mgr., hegningarlaganna. Varðar það hann því ekki refsingu, þó að hann hafi skýrt rangt frá mála-vöxtum við yfirheyrslur hjá rannsóknarlögreglu og í sakadómi, eins og fyrr greinir. Ber því að sýkna hann af ákæru ákæruvaldsins í III. kafla aðalákæruskjals.

Þá verður ekki talið, að ákærði Guðbjartur Heiðdal hafi misnotað stöðu sína, er hann framdi fyrrgreint brot sitt, og ber því að sýkna hann af ákæru ákæruvalds um brot gegn 138. gr. hegningarlaganna.

Það kemur ekki til álita, hvort ákærði Guðbjartur Heiðdal hefur brotið gegn 240. gr. hegningarlaganna með framburði sínum um Sigurð heitinn Baldvinsson póstmeistara, þar eð ekki er ákært út af slíku broti.

III. Ákærði Einar sagði ákærða Knud Alfred fyrst, að 40 aura og 50 aura frímerkin, sem hann keypti af honum, væru frá gömlum embættismanni, og síðan, að þau væru frá ákærða Guðbjarti Heiðdal, en sagði honum aldrei frá því, hvaðan þau voru raunverulega komin, og er ákærði Knud Alfred heldur ekki ákærður fyrir eftirfarandi hlutdeild í auðgunarbroti vegna frímerkjanna.

Samkvæmt því, sem rakið er í IV., sbr. II.—III. kafla hér að framan, er sannað, að ákærði Knud Alfred bar rangt a) fyrir rannsóknarlögreglu 14. janúar s.l. á þann veg, að þegar kaup 40 aura og 50 aura frímerkjanna stóðu yfir eða þá rétt á eftir,

hafi hann spurt ákærða Guðbjart Heiðdal að því, hvort hann gæti gert grein fyrir þeim, og hefði hann þá sagzt geta það, svo og b) í sakadómi 21. janúar s.l. á þann veg, að hann og ákærðu Einar og Guðbjartur Heiðdal hefðu all löngu síðar og jafnvel seinast í nóvember f. á. hitzt í skrifstofu ákærða Einars og hefði ákærði Knud Alfred haft þá orð á því, að í gangi væru einhver 40 aura frímerkji, sem hann hefði ekki fengið, og í því sambandi spurt ákærða Guðbjart Heiðdal að því, hvort hann gæti gert grein fyrir öllum þeim frímerkjum, sem hann (ákærði Knud Alfred) hafði keypt og komin væru frá honum, og að ákærði Guðbjartur Heiðdal hefði þá sagzt geta gert það, sbr. IV. og 3. tölulið II. kafla aðalákæruskjals.

Ákærði Knud Alfred var ekki sökunautur í yfirheyrslum þessum. Þá verður ekki talið, að hann hafi skýrt rangt frá atvikum vegna þess að réttar upplýsingar um þau hefðu getað bakað honum refsíabyrgð í málinu eða að hann hafi haft ástæðu til að halda, að svo væri. Nýtur hann því ekki ákvæða 143. gr., 1. mgr., hegningarlaganna.

Ákærði Knud Alfred hefur með hinum ranga framburði sínum í sakadómi gerzt brotlegur gegn 142. gr., 1. mgr., hegningarlaganna, og með hinni röngu skýrslu sinni fyrir rannsóknarlögreglu hefur hann brotið gegn 146. gr. sömu laga.

Hins vegar verður ekki talið, að hann hafi misnotað stöðu sína, er hann framdi brot þessi, og ber því að sýkna hann af ákæru ákæruvalds um brot gegn 138. gr. hegningarlaganna.

IV. 1. Með því að það varðar ákærða Guðbjart Heiðdal ekki refsingu, þó að hann hafi skýrt rangt frá málavöxtum við yfirheyrslur hjá rannsóknarlögreglu og í sakadómi, svo og að öðru leyti með tilvísun til þess, sem greint er í II í þessum kafla, þykir það heldur ekki geta varðað ákærða Einar refsingu, þó að hann hafi fengið ákærða Guðbjart Heiðdal til að bera á þann veg í yfirheyrslunum. Ber því að sýkna ákærða Einar af ákæru ákæruvalds í 1. tölulið II. kafla aðalákæruskjals.

2. Samkvæmt því, sem greint er í IV. kafla hér að framan, verður dómurinn að telja, að lögfull sönnun sé fram komin fyrir því, að ákærði Einar hafi a) 10. janúar s.l. hér í bænum í bifreið sinni árangurslaust farið fram á það við ákærða Knud Alfred, að hann bæri ranglega við yfirheyrslu, þ. e. fyrir rannsóknarlögreglu og sakadómi, að hann (ákærði Knud Alfred) hefði keypt af ákærða Guðbjarti Heiðdal 40 aura og 50 aura frímerkji, sem ákærði Einar hafði selt ákærða Knud Alfred, svo og b) ein-

um til tveimur dögum síðar heima hjá ákærða Knud Alfred eða við heimili hans árangurslaust enn beðið hann um að bera það ranglega við yfirheyrslu, þ. e. fyrir rannsóknarlögreglu og sakadómi, að hann (ákærði Knud Alfred) hefði keypt greind frímerkji af ákærða Guðbjarti Heiðdal persónulega án þess að minnst á nafn ákærða Einars, svo og að ákærði Knud Alfred bæri einnig við yfirheyrslu, þ. e. fyrir rannsóknarlögreglu og sakadómi, að hann hefði keypt frímerkji þessi fyrir lægra verð en hann raunverulega greiddi ákærða Einari fyrir þau, sbr. 2. tölulið í II. kafla aðalákæruskjals.

Ákærði Einar hefur með þessu atferli sínu gerzt brotlegur gegn 142. gr., 1. mgr., og 146. gr. sbr. 22. gr., 1. mgr., og 20. gr., 1. mgr., almennra hegningarlaga nr. 19/1940.

Hins vegar verður ekki talið, að hann hafi misnotað stöðu sína, er hann framdi brot þessi, og ber því að sýkna hann af ákæru ákæruvalds um brot gegn 138. gr. hegningarlaganna.

3. Samkvæmt því, sem rakið er í IV. kafla hér að framan, er sannað, að ákærði Einar fékk ákærða Knud Alfred til að bera rangt fyrir rannsóknarlögreglu 14. janúar s.l. og í sakadómi 21. sama mánaðar á þann veg, sem greint er í III í þessum kafla.

Með skírskotun til þess, sem þar er greint, varðar þetta atferli ákærða Einars við 142. gr., 1. mgr., og 146. gr. sbr. 22. gr., 1. mgr., almennra hegningarlaga nr. 19/1940.

Hins vegar verður ekki talið, að hann hafi misnotað stöðu sína, þegar hann framdi brot þessi, og ber því að sýkna hann af ákæru ákæruvalds um brot gegn 138. gr. hegningarlaganna.

Við ákvörðun refsinga ákærðu ber að taka tillit til alvarleika afbrota þeirra og aðferða og einbeitts vilja þeirra við framkvæmd brotanna og eftir það svo og, að því er ákærða Einar Pálsson varðar, að hann er hvatamaður að afbrotum annarra ákærðu. Jafnframt ber að ákvarða refsingar ákærðu Einars Pálssonar og Péturs Eggerz Péturssonar með hliðsjón af því, að þeim hefur verið vikið frá starfa sínum sökum máls þessa. Samkvæmt þessu og með hliðsjón af 77. gr., 1. mgr., hegningarlaganna svo og að öðru leyti með tilvísun til málavaxta allra, eins og þeir hafa verið raktir hér að framan, þykir refsing ákærðu hæfilega ákveðin, eins og hér segir:

Ákærði Einar Pálsson sæti fangelsi í 15 mánuði.

Ákærði Pétur Eggerz Pétursson sæti fangelsi í 8 mánuði.

Ákærði Guðbjartur Heiðdal Eiríksson sæti fangelsi í 6 mánuði.

Ákærði Knud Alfred Hansen sæti fangelsi í 4 mánuði.

Ákærði Einar Pálsson sat í gæzluvarðhaldi frá 23. janúar til 9. febrúar s.l. Samkvæmt 76. gr. hegningarlaganna ber gæzluvarðhaldsvist hans frá 26. janúar, þegar hann viðurkenndi brot sitt, að koma með fullri dagatölu refsingu hans til frádráttar.

Ákærði Pétur Eggerz Pétursson sat í gæzluvarðhaldi frá 27. janúar til 9. febrúar s.l. Samkvæmt 76. gr. hegningarlaganna ber gæzluvarðhaldsvist hans frá 30. janúar, þegar hann viðurkenndi brot sitt, að koma með fullri dagatölu refsingu hans til frádráttar.

B. Samkvæmt 68. gr., 3. mgr., hegningarlaganna ber að svipta ákærðu kosningarrétti og kjörgengi til opinberra starfa og annarra almennra kosninga frá birtingu dóms þessa að telja.

C. Af hálfu Póst- og símamálastjórnar Íslands hefur þess verið krafist með bréfi, dags. 11. júní s.l., að „þeim, sem frímerkjahvarfið var að kenna“ verði gert að greiða henni bætur fyrir þau frímerki, sem tekin voru, en hefur ekki verið skilað aftur, eins og hér segir:

Kr. 4.400.00 fyrir hvert 40 aura frímerki.

— 1.100.00 fyrir hvert 50 aura frímerki.

— 380.00 fyrir hvern þrist af 20 aura frímerkjum Kristjáns IX.

Bótakrafan vegna 37 40 aura frímerkja nemur því kr. 162.800.00, bótakrafan vegna 22 50 aura frímerkja kr. 24.000.00 og bótakrafan vegna 50 þristfrímerkja Kristjáns IX kr. 19.000.00, eða bóta-kröfur samtals kr. 206.000.00.

Póst- og símamálastjórnin kveðst miða upphæð bótakröfu vegna frímerkjanna við það verð, sem hún ætlar, að það kosti að endurkaupa merkin, og þar sem megnið af þeim hafi farið til Svíþjóðar, telur hún eðlilegt að miða verðupphæðina, eftir því sem unnt sé, við sænsku frímerkjaverðskrána Facit 1960. Þar vanti að vísu verð á 40 aura frímerkjunum, en verð þeirra merkja, sem ákærði Knud Alfred seldi fyrirtæki þessu, hafi verið sænskar kr. 375.00 stykkið. Nú sé kaupverð frímerkjafirma ávallt mun lægra en söluverð frá því, og virðist ástæða til þess að ætla, að söluverðið sé nú ekki undir sænskum kr. 600.00 eða sem svarar íslenskum kr. 4.400.00, enda hafi a. m. k. tveimur mönnum hér, þeim Björgúlfí Bachmann og Þórarni Óskarssyni, verið seld merki þessi á því verði. Þyki þannig hæfilegt að reikna verðið á 40 aura merkjunum fjórfalt hærra en á 50 aura merkjunum, sem skráð sé í greindri frímerkjaverðskrá á sænskar kr. 150.00 stykkið, eða sem svarar íslenskum kr. 1.100.00. Verð þristfrímerkja Kristjáns IX sé í skránni reiknað sem fyrir aðskilin merki sænskar kr. 50.00 (miðmerkið) og sænskar kr. 1.00 (hvort hliðarmerki) eða

samtals sænskar kr. 52.00, sem jafngildir íslenskum kr. 380.00 fyrir hvern þrist.

Hver hinna ákærðu hefur mótmælt bótakröfum þessum fyrir sitt leyti, bæði bótaskyldu og bótahæð, en 4. febrúar s.l. voru afhentar póstmálaskrifstofunni til vörzlu kr. 10.000.00 fyrir hönd ákærða Péturs Eggerz vegna máls þessa.

Samkvæmt því, sem greint var í A í þessum kafla, átti ákærði Knud Alfred engan hlut að töku frímerkjana úr geymslu póststjórnarinnar. Þá hefur ákærði Guðbjartur Heiðdal staðið skil á öllum þeim frímerkjum, sem hann er dæmdur til refsingar fyrir geymslu á. Verður ekki talið, að á þeim hvíli skylda til að greiða bætur vegna frímerkja þeirra, sem hefur ekki verið skilað, og ber því að sýkna þá af bótakröfum Póst- og símamálastjórnarinnar í málinu. Bótaskyldan hvílir hins vegar á ákærðu Einari og Péttri Eggerz, sem eiga sök á hvarfi frímerkjana úr téðri geymslu.

Lagðar hafa verið fram í málinu þrjár verðskrár íslenzkra frímerkja fyrir árið 1958, 1959 og 1960, sem áðurgreindur Sigurður Hólm Þorsteinsson hefur tekið saman og Ísafoldarprentsmiðja h/f, hér í bæ, hefur gefið út. Verðskráin 1958 er útgefin 1957 og verðlagningu merkja lokið 15. september það ár. Verðskráin 1959 er útgefin 1958 og verðlagningu merkja lokið 1. ágúst það ár. Verðskráin 1960 er útgefin 1959 og verðlagningu merkja lokið 1. ágúst það ár. Fyrrgreind frímerki eru verðlögð í skráum þessum þannig:

	1958	1959	1960
40 aura frímerki kr.		2.000.00	4.200.00
50 aura frímerki —	375.00	500.00	1.000.00
20 aura frímerki Kristjáns IX (hliðarmerki) —	3.00	5.00	5.00
20 aura frímerki Kristjáns IX (miðmerki) —	100.00	150.00	250.00

Sigurður Hólm Þorsteinsson hefur borið það, að 40 aura frímerkið hafi ekki verið verðlagt í verðskránni 1958 vegna þess, að enga verðskráningu hafi verið að finna á merki þessu í erlendum verðskráum. Hann hafi í verðskánni 1959 verðlagt merkið á kr. 2.000.00 samkvæmt persónulegu mati sínu á því, miðað við verð annarra sjaldgæfustu frímerkja íslenzkra. Nokkru áður en hann hafi lokið við verðskrána 1960, hafi hann leitað til nokkurra manna, þar á meðal ákærða Knud Alfred, til að fá sem réttasta verðskráningu merkja. Ákærði Knud Alfred hafi talið,

að verð á 40 aura frímerkinu væri skráð allt of lágt, og hafi Sigurði Hólm þá dottið í hug að skrá verð þess kr. 3.500.00, en ákærði Knud Alfred hafi talið, að réttara væri að skrá verð þess kr. 4.000.00, vegna þess hve merkið væri sjaldgæft. Hefði ákærði Knud Alfred sagzt hafa undir höndum eitt slíkt merki, sem hann hefði orðið að gefa svo mikið fyrir, að verð þetta væri rétt. Kveðst Sigurður Hólm hafa farið að ráðum hans og verðsett 40 aura merkið á kr. 4.200.00. Ákærði Knud Alfred hefur ekkert sérstakt haft við þenna framburð Sigurðar Hólms að athuga.

Þá hafa verið lagðar fram í málinu frímerkjaverðskrárnar Facit fyrir árið 1959 og árið 1960, sem Frimærkhuset A/B í Stokkhólm hefur gefið út. Er fyrri skráin prentuð 1958 og formáli hennar tímasettur í ágúst það ár, en seinni skráin er prentuð 1959 og formáli hennar tímasettur í ágúst það ár. Fyrrgreind frímerkji eru verðlögð í skrá þessum þannig:

	1959	1960
	s. kr.	s. kr.
40 aura frímerkji	0.00	0.00
50 aura frímerkji	125.00	150.00
20 aura frímerkji Kristjáns IX (hliðarmerki)	0.75	1.00
20 aura frímerkji Kristjáns IX (miðmerki) ..	30.00	50.00

Sé verð þetta reiknað út eftir þáverandi kaupgengi sænskrar krónu í Landsbanka Íslands, verður það í íslenskum krónum eins og sér segir:

1959	1960
s. kr. 125.00 = ísl. kr. 609.24	s. kr. 150.00 = ísl. kr. 731.16
- — 0.75 = — — 3.66	- — 1.00 = — — 4.87
- — 30.00 = — — 146.23	- — 50.00 = — — 243.71

Enn fremur hafa verið lagðar fram í málinu frímerkjaverðskrár fyrir árið 1959 og árið 1960, sem Aarhus Frimærkehandel í Árósum í Danmörku hefur gefið út (AFA verðskrá). Báðar skrárnar eru án ártals, en formáli hinnar fyrri er dags. 10. júlí 1958, en hinnar seinni 10. ágúst 1960. Fyrrgreind frímerkji eru verðlögð í skrá þessum þannig:

	1959	1960
	d. kr.	d. kr.
40 aura frímerkji	0.00	0.00
50 aura frímerkji	100.00	125.00
20 aura frímerkji Kristjáns IX (hliðarmerki)	1.00	1.25
20 aura frímerkji Kristjáns IX (miðmerki) ..	50.00	50.00

Sé verð þetta reiknað út eftir þáverandi kaupgengi danskrar

krónu í Landsbanka Íslands, verður það í íslenskum krónum, eins og hér segir:

1959				1960			
d. kr.	100.00	=	ísl. kr. 365.03	d. kr.	125.00	=	ísl. kr. 456.29
-	=	1.00	= — — 3.66	-	=	1.25	= — — 4.56
-	—	50.00	= — — 182.51	-	—	50.00	= — — 182.51

Frímerkji þau, sem bóta er krafist fyrir, voru ekki til sölu hjá pósthjórnninnj og að minnsta kosti 40 aura og 50 aura frímerkjin alls ekki ætluð til sölu. Nafnverð 37 40 aura frímerkja er kr. 14.80, nafnverð 22 50 aura merkja kr. 11.00 og nafnverð 150 20 aura merkja kr. 30.00, eða nafnverð frímerkja þessara samtals kr. 55.80. Verð þetta verður þó ekki lagt til grundvallar bótum í málinu, því að pósthjórnninn hefði hvenær sem er getað selt þau hæstbjóðanda, enda er sannanlegt söluverð frímerkjanna langtum hærri, og hafa ákærðu Einar og Pétur Eggerz notið þess verðs.

Dómurinn telur, að til grundvallar bótum fyrir umrædd frímerkji beri að leggja, eftir því sem unnt er, raunverulegt verð þeirra. Hefur þá þýðingu bæði verð merkjanna í verðskrá og sannanlegt söluverð. Þykir rétt að greina hér á milli hinna þriggja tegunda frímerkja.

1. 40 aura frímerkið er ekki verðlagt í AFA og Facit verðskránum, en verðskrá Sigurðar Hólm fyrir 1959 og 1960. Upplýst er, að verðið, kr. 4.200.00, sem tilgreint er við merki þetta í verðskrá Sigurðar Hólm fyrir 1960, var sett samkvæmt bendingu ákærða Knud Alfred, eftir að hann hafði eignast slíkt merki, og að því er telja verður, hjá ákærða Einari samkvæmt framan-sögðu. Á hinn bóginn kveðst Sigurður Hólm hafa verðlagt sjálfur merkið í verðskránni 1959 á kr. 2.000.00 og miðað þá við verð á öðrum sjaldgæfustu íslenskum frímerkjum. Samkvæmt því, sem greint er í IV. kafla hér að framan, seldi ákærði Einar ákærða Guðbjartí Heiðdal 40 aura merkið á kr. 2.000.00 og ákærða Knud Alfred á kr. 1.500.00 og kr. 1.550.00, að því er hinn síðarnefndi kveður, en á kr. 1.000.00, að því er hinn fyrrnefndi man bezt. Ákærði Knud Alfred seldi merkið aftur frá kr. 2.500.00 til kr. 4.000.00 og á sænskar kr. 333.33 og kr. 375.00, þ. e. sem svarar íslenskum kr. 1.624.65 og kr. 1.827.74 eftir þáverandi kaupgengi sænskrar krónu. Þá seldu tveir seinni handhafar merkisins eitt þeirra á kr. 3.000.00 og tvö þeirra á kr. 4.400.00 stykkið, eins og nánar er rakið í V. kafla hér að framan.

Þegar þetta allt er virt, þykir mega dæma ákærðu Einar og Pétur Eggerz til þess að greiða Póst- og símamálastjórnninn kr.

2.000.00 í bætur fyrir hvert 40 aura frímerki, sem hefur ekki verið skilað aftur, eða fyrir 37 merki samtals kr. 74.000.00, og er þá eigi við ákvörðun bótahæðar hallað á þá.

2. 50 aura frímerkið er, eins og fyrr segir, verðlagt í verðskrá Sigurðar Hólm 1959 á kr. 500.00 og 1960 á kr. 1.000.00. Í Facit verðskránni 1959 er merkið verðlagt á sem svarar kr. 609.29 og 1960 á sem svarar kr. 731.10. Þá er merkið í AFA verðskránni 1959 verðlagt á sem svarar kr. 365.03 og 1960 á sem svarar kr. 456.29. Samkvæmt því, sem greint er í IV. kafla hér að framan, seldi ákærði Einar ákærða Knud Alfred merki þetta á kr. 300.00 og ákærða Guðbjarti Heiðdal og Einari Reyni Ástþórssyni á kr. 500.00 eða sem því svarar. Ákærði Knud Alfred seldi merkið aftur frá kr. 600.00 til kr. 700.00 og á sænskar kr. 75.00 og kr. 100.00, eða á sem svarar íslenskum kr. 365.55 og kr. 487.42 eftir þáverandi kaupgengi sænskrar krónu. Þá seldi einn seinni handhafi merkisins eitt þeirra aftur á allt að kr. 1.000.00 í skiptifrímerkjum.

Þegar þetta allt er virt, þykir mega dæma ákærðu Einar og Pétur Eggerz til þess að greiða Póst- og símamálastjórninni kr. 500.00 í bætur fyrir hvert 50 aura frímerki, sem hefur ekki verið skilað aftur, eða fyrir 22 merki samtals kr. 11.000.00.

3. Þristfrímerki Kristjáns IX eru, eins og fyrr segir, verðlögð í verðskrá Sigurðar Hólm þannig: Hvort hliðarmerki 1958 á kr. 3.00 og bæði 1959 og 1960 á kr. 5.00, en miðmerki 1958 á kr. 100.00, 1959 á kr. 150.00 og 1960 á kr. 250.00. Í Facit verðskránni er hliðarmerki verðlagt 1959 á sem svarar kr. 3.66 og 1960 á sem svarar kr. 4.87, en miðmerki 1959 á sem svarar kr. 146.23 og 1960 á sem svarar kr. 243.71. Í AFA verðskránni er hliðarmerki verðlagt 1959 á sem svarar kr. 3.66 og 1960 á sem svarar kr. 4.56, en miðmerki bæði 1959 og 1960 á sem svarar kr. 182.51. Áður er fram tekið, að ekkert er vitað, hvað hefur orðið um þau 50 þristfrímerki, sem sannað er, að ákærði Pétur Eggerz leyfði ákærða Einari að hafa á brott með sér úr frímerkjageymslu póststjórnarinnar, og liggur því ekki fyrir söluverð neinna af þeim.

Samkvæmt þessu og með hliðsjón af því, sem greint var í 1. og 2. lið um hæð bóta fyrir 40 aura og 50 aura frímerkin, telur dómurinn, að ekki sé gerlegt að leggja frímerkjaverðskrár fyrir árið 1960 til grundvallar við ákvörðun bóta fyrir þristfrímerkin, en að samkvæmt framansögðu séu nægileg rök fram komin fyrir því að miða hæð bóta við lægsta verð á frímerkjum þessum í verðskrár fyrir árið 1959, þ. e. Facit verðskrána, og er þá tekið tillit

til þess, að hér er um skiptiverð frímerkja að ræða. Þykir því mega dæma ákærðu Einar og Pétur Eggerz til þess að greiða Póst- og símamálastjórninni kr. 3.66 + kr. 146.23 = kr. 149.89 fyrir hverja samstæðu þristfrímerkja (hvern þrist), eða fyrir 50 samstæður (þrista) samtals kr. 7.494.50.

Samkvæmt framansögðu ber ákærðu Einari Pálssyni og Pétri Eggerz Péturssyni að greiða in solidum Póst- og símamálastjórn Íslands í bætur fyrir frímerki þau, sem ekki hefur verið skilað aftur, kr. 74.000.00 + kr. 11.000.00 + kr. 7.494.50, eða samtals kr. 92.494.50, og þykir þá við ákvörðun bótahæðar eigi á þá hallað.

D. Ákærða Einari Pálssyni ber að greiða skipuðum verjanda sínum í málinu, Gunnari A. Pálssyni hæstaréttarlögmanni, í málsvarnarlaun kr. 10.000.00.

Ákærða Pétri Eggerz Péturssyni ber að greiða skipuðum verjanda sínum í málinu, Eyjólfí Konráð Jónssyni héraðsdómslögmanni, í málsvarnarlaun kr. 8.000.00.

Ákærða Guðbjartí Heiðdal Eiríkssyni ber að greiða skipuðum verjanda sínum í málinu, Benedikt Sigurjónssyni hæstaréttarlögmanni, í málsvarnarlaun kr. 6.000.00.

Ákærða Knud Alfred Hansen ber að greiða skipuðum verjanda sínum í málinu, Hauki Jónssyni héraðsdómslögmanni, í málsvarnarlaun kr. 5.000.00.

Ákærðu ber að greiða in solidum annan kostnað sakarinnar, þar með talin málssóknarlaun skipaðs sækjanda í málinu, Loga Einarssonar héraðsdómslögmanns, kr. 14.000.00.

Dómsorð:

Ákærði Einar Pálsson sæti fangelsi í 15 mánuði. Gæzluvarðhaldsvist hans frá 26. janúar 1960 til 9. febrúar sama ár komi með fullri dagatölu refsingu hans til frádráttar.

Ákærði Pétur Eggerz Pétursson sæti fangelsi í 8 mánuði. Gæzluvarðhaldsvist hans frá 30. janúar 1960 til 9. febrúar sama ár komi með fullri dagatölu refsingu hans til frádráttar.

Ákærði Guðbjartur Heiðdal Eiríksson sæti fangelsi í 6 mánuði.

Ákærði Knud Alfred Hansen sæti fangelsi í 4 mánuði.

Ákærðu eru frá birtingu dóms þessa sviptir kosningarrétti og kjörgengi til opinberra starfa og annarra almennra kosninga.

Ákærðu Einar Pálsson og Pétur Eggerz Pétursson greiði in solidum Póst- og símamálastjórn Íslands kr. 92.494.50.

Ákærði Einar Pálsson greiði skipuðum verjanda sínum í málinu, Gunnari A. Pálssyni hæstaréttarlögmanni, í málsvarnarlaun kr. 10.000.00.

Ákærði Pétur Eggerz Pétursson greiði skipuðum verjanda sínum í málinu, Eyjólfí Konráð Jónssyni héraðsdómslögmanni, í málsvarnarlaun kr. 8.000.00.

Ákærði Guðbjartur Heiðdal Eiríksson greiði skipuðum verjanda sínum í málinu, Benedikt Sigurjónssyni hæstaréttarlögmanni, í málsvarnarlaun kr. 6.000.00.

Ákærði Knud Alfred Hansen greiði skipuðum verjanda sínum, Hauki Jónssyni héraðsdómslögmanni, í málsvarnarlaun kr. 5.000.00.

Ákærðu greiði in solidum annan kostnað sakarinnar, þar með talin málssóknarlaun skipaðs sækjanda í málinu, Loga Einarssonar héraðsdómslögmanns, kr. 14.000.00.

Dómi þessum skal fullnægja með aðför að lögum.

Föstudaginn 23. júní 1961.

Nr. 103/1961. **Ólafur Þorgrímsson**
 gegn
Helga Benediktssyni.

Dóminn skipuðu hinir reglulegu dómarar Hæstaréttar.

Kærumál. Frestun uppboðs samkvæmt lögum nr. 48/1961.

Dómur Hæstaréttar.

Torfi Jóhannsson bæjarfógeti hefur kveðið upp hinn kærða úrskurð.

Sóknaraðili hefur skotið úrskurðinum til Hæstaréttar með kæru 30. maí 1961. Barst Hæstarétti kæran 5. júní 1961. Krefst hann þess, að úrskurðurinn verði úr gildi felldur, lagt verði fyrir uppboðshaldara að halda uppboðsmálinu fram og varnaraðilja verði dæmt að greiða honum málskostnað fyrir uppboðsdómi og kærumálskostnað.

Varnaraðili krefst þess, að úrskurðurinn verði staðfestur